Møte i Omsetningsrådet

mandag 9 november 2026, 08:30 - 09:05

Digitalt møte

Deltakere

Rådsmedlemmer

Bjørg Tørresdal, Ann Lisbet Brathaug, Anne Berit Aker Hansen, Bjørn Ole Juul-Hansen, Gaute Lenvik, Jens Lippestad, Vidar Olsen, Rolf Øyvind Thune, Tor Jacob Solberg, Johan Narum, Bjørn Gimming

Landbruksdirektoratet

Mari Vengnes, Haavard Elstrand, Kari Helen Telfer, Ellen Karin Solevåg, Ida Louise Bjønness, Knut Berg, Hans Peder Hvide Bang, Åsne Juul

Møteprotokoll

Foreløpig

69/26

Godkjenning av innkalling og dagsorden

Beskrivelse
Saksdokumentene er gjort tilgjengelig i styreportalen Admincontrol.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak
Innkalling og dagsorden godkjennes.

70/26

Orientering om protokoll fra forrige møte

Beskrivelse
Protokollen fra møtet 14. september 2026 er elektronisk signert av samtlige møtedeltakere i rådet.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak
Omsetningsrådet tar signert protokoll fra møtet 14. september 2026 til orientering.

Protokoll_Møte i Omsetningsrådet_140926.pdf

71/26

Orientering om markedssituasjonen

Beskrivelse
Det ble gitt følgende orienteringer fra markedsregulatorene:

- Korn Jens Lippestad
- Kjøtt og egg Johan Narum
- Melk Rolf Øyvind Thune

Presentasjonene er lagt ut i styreportalen Admincontrol.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak
Presentasjonene fra markedsregulatorene tas til orientering.

72/26

Kjøtt - Satser for reguleringslagring 2. halvår 2026

Beskrivelse

Nortura SA foreslår satser for reguleringslagring av kjøtt for andre halvår 2026.

Møtebehandling

Ann Lisbet Brathaug ba om en klargjøring i bruk av prisindeksene neste gang man vedtar satser der indeksene brukes.
Med dette ble saken enstemmig vedtatt i samsvar med innstilling.

Vedtak

Omsetningsrådet fastsetter følgende beløp og satser for reguleringslagring av kjøtt for andre halvår 2026:

Pallehold	2 818 270 kroner
Innfrysing, helt slakt	
Innfrysing	149,9 øre per kg
Håndteringskostnader ved fryseriene for helt slakt	103,1 øre per kg
Emballering	76,4 øre per kg
Svinn 1,1%	64,2 øre per kg
Sum	*393,6 øre per kg*
Innfrysing, skåret vare	
Håndteringskostnader ved fryseriene for skåret vare	64,4 øre per kg
Svinn 0,1%	4,4 øre per kg
Sum	*68,8 øre per kg*
Overføring mellom fryselager	
Håndteringskostnader ved fryseriene for helt slakt	103,1 øre per kg
Håndteringskostnader ved fryseriene for skåret vare	64,4 øre per kg
Fryselagring	65,4 øre per kg

Foreløpig

Sak 072-26 - Innstilling - Kjøtt - Satser for reguleringslagring 2. halvår 2026.pdf
Sak 072-26 - Vedlegg 1 - Norturas forslag satser reguleringslagring kjøtt 2. halvår 2026.pdf

73/26

Egg – Satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter 2. halvår 2026

Beskrivelse

Nortura SA foreslår satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter for andre halvår 2026.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

Det fastsettes følgende satser for markedsregulering av egg for andre halvår 2026:

Reguleringstiltak og varegruppe	*Satser i øre per kg 2. halvår 2026*
Kjølelagring per uke	
Egg	21,2 øre per kg
Heleggpulver	32,0 øre per kg
Fryselagring per måned	
Heleggmasse	39,7 øre per kg
Eggehvite	39,5 øre per kg

Sak 073-26 - Innstilling - Egg - Satser for reguleringslagring 2. halvår 2026.pdf
Sak 073-26 - Vedlegg 1 -Satser for reg.lagring av egg 2. halvår 2026.pdf

74/26

Egg - Frivillig redusert verpeperiode i 2027

Beskrivelse

Nortura søker om forhåndsgodkjenning til å gjennomføre redusert verpeperiode med en ramme slik at eggproduksjonen kan reduseres med inntil 2 000 tonn i 2027. Varighet av tiltaket og intervall for kompensasjonssatsen, i tillegg til endring i dokumentasjon ved avliving av hønene, som alt skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets medlemmer.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak

1. Omsetningsrådet vedtar at redusert verpeperiode kan gjennomføres for å redusere eggproduksjonen med inntil 2 000 tonn i 2027, jf. forskrift om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode § 2 første ledd.

2. Omsetningsrådet fastsetter varighet og intervall for kompensasjonssatsen for frivillig redusert verpeperiode, i tillegg til endring i dokumentasjon ved avliving av hønene med følgende endringsforskrift:

   «Forskrift om endring i forskrift om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode.

   Fastsatt av Omsetningsrådet 9. november 2026 med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.

   I

   I forskrift av 22. juni 2020 nr. 1397 om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode, gjøres følgende endringer:

   § 4. ***Kompensasjon for redusert verpeperiode*** andre ledd skal lyde (endringer i kursiv):

   Omsetningsrådet forhåndsfastsetter intervall for kompensasjonssatsen, og Nortura SA fastsetter satsen innenfor dette intervallet. I perioden *1. januar 2027 – 31. desember 2027* er intervall for kompensasjonssatsen *kr 13,00 – kr 16,00* per kg egg. Kompensasjonen utmåles ved at tapt eggleveranse i ukene fra slaktetidspunkt frem til normal slaktealder multipliseres med satsen. Grunnlaget for beregningen er dokumentert leveranse til eggpakkeri de siste seks ukene før slakting.

   § 5.*Grunnvilkår* fjerde ledd skal lyde:

   Etter at redusert verpeperiode er utført skal eggpakkeriet også sende følgende dokumentasjon til Nortura SA:
   - dokumentasjon på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før avliving og at disse er normale og representative for det aktuelle innsettet,

Foreløpig

- dokumentasjon på at leveransene er opphørt og
- dokumentasjon på at hønene er avlivet.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2027.»

Sak 074-26 - Innstilling - Egg - Frivillig redusert verpeperiode i 2027.pdf
Sak 074-26 - Vedlegg 1 - Søknad redusert verpeperiode 2027.pdf

75/26

Melk - Orientering om brev fra Q-meieriene

Beskrivelse

Q-meieriene har sendt to brev som gjelder det de mener er brudd på informasjonsplikten av Tine SA. Konkret gjelder det informasjon om endring i basispris og basisverdi for fett og protein som kun var kommunisert på Tines medlemssider.

Møtebehandling

Enstemmig vedtak i samsvar med innstilling.

Vedtak
Omsetningsrådet tar saken til orientering.

Sak 075-26 - Innstilling - Melk - Orientering om brev fra Q-meieriene.pdf
Sak 075-26 - Vedlegg 1 - Q-meierienes brev av 9. april.pdf
Sak 075-26 - Vedlegg 2 - Landbruksdirektoratets brev av 26. juni.pdf
Sak 075-26 - Vedlegg 3 - Q-meierienes brev av 1. juli.pdf
Sak 075-26 - Vedlegg 4 - Landbruksdirektoratets brev av 26. oktober.pdf

76/26

Grønt - Forskrift om markedsregulering i grøntsektoren

Beskrivelse

Landbruksdirektoratet legger frem forslag til ny forskrift om markedsregulering i grøntsektoren. Foreslåtte endringer innebærer primært endring av satser for reguleringslagring av epler, en opprydding i formelle forhold og kodifisering av gjeldende praksis.

Forslag til vedtak

1. Omsetningsrådet vedtar følgende forskrift:

«Forskrift om markedsregulering i grøntsektoren

Hjemmel
Fastsatt av Omsetningsrådet [dato] med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror §11.

§ 1. *Formål og avgrensning*
Markedsreguleringens formål i grøntsektoren er gjennom et sett av virkemidler å bidra til at markedsreguleringen kan gjennomføres på en mest mulig effektiv måte og å bidra til uttak av avtalt målpris i samsvar med forutsetningene om at målpris skal kunne oppnås ved markedsbalanse.

Tilskudd skal i samsvar med omsetningsloven utformes konkurransenøytralt overfor produsentene og omsetningsleddene.

Markedsreguleringen gjelder bare norskproduserte varer.

§ 2. *Grøntprodusentenes Samarbeidsråds rolle*
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd har ansvaret for å søke å oppnå formålet i § 1 i denne forskriften.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd har ansvaret for effektivt og konkurransenøytralt å gjennomføre

Foreløpig

markedsregulering slik at kostnadene blir lavest mulige.

På basis av løpende markedsprognoser skal Grøntprodusentenes Samarbeidsråd vurdere avsetningsmuligheter innenlands, og ved behov iverksette nødvendige avsetningstiltak i samsvar med denne forskrift.

§ 3. *Avsetningstiltak for epler*

§ 3-1. *Definisjon*

Med epler av kvalitet klasse 1 menes epler som oppfyller de tradisjonelle kvalitetskrav som markedet har satt til epler som god handelsvare. Herunder menes at eplene skal være

a) normalt utviklet med typiske sortsegenskaper og med modnings- eller utviklingsgrad som gir full bruksverdi

b) tilnærmet fri for synlige tegn til råte og mugg

c) tilnærmet fri for insekter og insektskader

d) tilnærmet fri for ytre skader og defekter

e) ren og fri for fremmedlegemer

f) fri for indre skader og brunt fruktkjøtt. Kjernen skal være intakt

g) tilnærmet fri for glassaktig fruktkjøtt

h) fri for unormal fukt og misfarging grunnet temperaturskader

i) fri for fremmed lukt og smak

§ 3-2. *Tilskudd ved fabrikklevering av epler*

§ 3-2-1. *Tilskudd*

Av midler stilt til disposisjon under jordbruksavtalen for avsetningstiltak kan det gis et tilskudd på inntil kr 1,60 per kg til epler av kvalitet klasse 1 som blir levert til fabrikk som industrifrukt. Det gis ikke tilskudd til fruktdyrkere som bruker epler av egen avl i sin egen industriproduksjon. Tilskudd på kr 1,60 per kg epler og frakttilskudd knyttet til gjennomføring av fabrikkleveringen har en økonomisk ramme på 5 millioner kroner.

§ 3-2-2. *Vilkår*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fastsetter innen 5. september hvert år hvilke eplesorter som kan leveres med fabrikktilskudd. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd plikter før hver leveringssesong å informere aktuelle aktører om hvilke sorter fabrikkleveransen omfatter. Tilskuddsberettiget er yrkesprodusenter, fruktlagre, fruktsalgslag og grossister. For å få tilskudd må det leveres minst 2 000 kg tilskuddsberettiget vare. Leverandøren må selv gjøre avtale med mottaker (fabrikk) om levering.

§ 3-2-3. *Innmelding*

Epler av kvalitet klasse 1 som skal leveres til fabrikk skal på forhånd meldes til Grøntprodusentenes Samarbeidråd. Meldingen skal inneholde oppgave over det kvantum som ønskes levert samt angivelse av sort, kvalitet, sted og tid for levering. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd skal foreta kontroll av disse opplysningene.

§ 3-2-4. *Søknad om tilskudd*

Søknad om tilskudd må sendes Grøntprodusentenes Samarbeidsråd innen 1 måned etter at fabrikklevering er avsluttet for sesongen. Søknaden skal vedlegges kopi av avregning/veieseddel fra fabrikken. Avregningen/veieseddelen skal vise leveringsdato, kvantum, sort, kvalitet, pris og hvem som har levert varen. Det skal ikke utbetales tilskudd for varer som ikke er innmeldt til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd sender samlet oppgave over fabrikklevering til Omsetningsrådet innen 1. mars.

§ 3-2-5. *Frakttilskudd*

Ved levering av epler etter disse bestemmelsene gis frakttilskudd på kr 0,10 per kg for transportlengder mellom 100 og 200 km, kr 0,20 per kg for transportlengder mellom 200 og 300 km og kr 0,30 per kg dersom transportlengden er over 300 km.

§ 3-2-6. *Søknad om frakttilskudd*

Søknad om frakttilskudd sendes Grøntprodusentenes Samarbeidsråd. Søknaden skal vedlegges kopi av avregning/veieseddel fra fabrikken. Avregningen/veieseddelen skal vise leveringsdato, kvantum, sort, kvalitet, pris og hvem som har levert varen.

Foreløpig

§ 3-3. *Tilskudd til reguleringslagring av epler*
§ 3-3-1. *Tilskudd*
Av midler stilt til disposisjon under jordbruksavtalen til avsetningstiltak, kan tilskudd gis til reguleringslagring av epler. Det er kun fruktlagre og produsenter som oppfyller følgende krav som kan delta i slik lagring:
- Foretaket må være oppført i Enhetsregisteret.
- Foretaket må disponere nødvendig kjølelagerkapasitet til lagring av epler.

Nye lagringsverter må melde fra til Landbruksdirektoratet før 1. oktober for å kunne ta del i reguleringslagringen i den aktuelle lagringssesongen.

§ 3-3-2. *Kvantum og sorter*
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd skal så snart en har oversikt over årets avling gi forslag til Omsetningsrådet om hvilke sorter og kvantum som skal reguleringslagres. Ordningen gjelder bare klasse 1 av de sorter som er med i lagringsprogrammet. Lagerregistrering foretas per 16. og 30. november. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd har ansvar for registrering og kontroll av eplekvantumet. Epler klasse 1 som er satt av til fabrikklevering er ikke tilskuddsberettiget.

§ 3-3-3. *Oppgaver*
Lagringsverter som oppfyller vilkårene i punkt 3-3-1 skal ved første telledato per 16. november i tilskuddsåret gi spesifiserte oppgaver over totale lagerbeholdninger, sortsfordeling og kvaliteter i den form som Grøntprodusentenes Samarbeidsråd krever. Videre skal det gis spesifisert oppgave over det kvantum av de forskjellige sorter som ønskes reguleringslagret. Omsetningsrådet fastsetter øvre grense for lagringskvantum med tilskudd for epler. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd kan om nødvendig begrense kvantumet hos den enkelte lagringsvert. Minstekvantum for å bli med i reguleringslagringen er 5 000 kg for den enkelte sort per lagringsvert.

§ 3-3-4. *Satser*
For reguleringslagret vare gis en lagringsgodtgjørelse ved telledatoene 16. og 30. november med en sats på kr 1,55 per kg. Lagringsgodtgjørelse kan ikke gis etter 1. desember.

§ 3-3-5. *Søknad*
Søknad om lagringstilskudd sendes til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd som betaler tilskudd til lagringsvertene. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd sender oppgave til Omsetningsrådet innen 1. februar påfølgende år.

§ 4. *Avsetningstiltak for matpoteter*
§ 4-1. *Avsetningstiltak*
Følgende avsetningstiltak for matpoteter kan iverksettes:
- Leveranser av matpoteter til fabrikk
- Leveranser av matpoteter til fôr

§ 4-2. *Grunnlag for iverksetting av avsetningstiltak*
Landbruksdirektoratet har ansvar for å registrere potetbeholdningen per 1. november, 1. januar, 1. mars og 15. april i sesongen.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd foretar en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter så snart som mulig etter at resultatet av beholdningsregistreringen av matpoteter per 1. november foreligger. Det forutsettes at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd innhenter informasjon fra grossistene som en del av grunnlaget for denne vurderingen.

§ 4-3. *Kvotefordeling*
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fordeler kvoter mellom aktørene ut fra registrert potetbeholdning med fratrekk av forventet salg. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd disponerer ubenyttede kvoter.

§ 4-4. *Gjennomføring av avsetningstiltak*
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd sørger for gjennomføring av avsetningstiltak for matpoteter, herunder:

Foreløpig

- forhandling med industri om kvantum og leveringsvilkår
- fordeling av kvantum på industri eller fôr
- kontroll med gjennomføringen av tiltak.

§ 4-5. *Søknad om tilskudd*
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd søker Omsetningsrådet om iverksetting av avsetningstiltak for matpoteter. Søknaden skal inneholde forslag til kvantum som skal reguleres, hvilke sorter det gjelder, forslag til nedskrivningssats, samt opplegg for gjennomføring og kostnad med kontrolltiltak.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd utbetaler tilskudd til aktørene som har deltatt i ordningen på grunnlag av oppgaver attestert av statsautorisert revisor.

Landbruksdirektoratet kan utbetale a konto til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fremlegger samleoppgave til endelig godkjenning av Omsetningsrådets senest to måneder etter at avsetningstiltaket er avsluttet.

§ 5. *Administrative bestemmelser*
§ 5-1. *Informasjonsplikt og informasjonshåndtering*
Grøntprodusentenes Samarbeidsråd plikter å informere markedsaktører om avlingsprognoser og om iverksettelse av reguleringstiltak for epler og matpoteter.

Markedsaktører som ønsker å delta i markedsreguleringen av epler og matpoteter forplikter seg til å besvare spørsmål/oppgaver fra Grøntprodusentenes Samarbeidsråd knyttet til forhold som har betydning for reguleringen.

Omsetningsrådet kan kreve at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd etablerer skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering og kontrollere at rutinene blir overholdt. Rutinene skal sikre en forsvarlig informasjonshåndtering slik at ingen bransjeaktør får en konkurransemessig fordel som kan være konkurransevridende.

§ 5-2. *Forholdet til forvaltningsloven og klage*
Forvaltningsloven gjelder for Omsetningsrådets virksomhet med de særlige bestemmelser som følger av omsetningsloven med tilhørende forskrifter.

Enkeltvedtak fattet av Landbruksdirektoratet i medhold av omsetningsloven § 3 femte ledd kan påklages til Omsetningsrådet.

Enkeltvedtak fattet av Grøntprodusentenes Samarbeidsråd etter delegering kan påklages til Omsetningsrådet.

Det er ikke klagerett på Omsetningsrådets vedtak jf. omsetningsloven § 11 fjerde ledd.

§ 5-3. *Opplysningsplikt og kontroll*
Omsetningsrådet kan kreve de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for å utøve kontroll og forvalte ordningene på en tilfredsstillende måte. Regnskapsopplysninger kan kreves attestert av revisor. Det kan også kreves sammenstilling av opplysninger.

Omsetningsrådet fører kontroll med at bestemmelsene i denne forskrift med tilhørende regelverk blir overholdt og kan herunder foreta stedlig kontroll. Virksomheten plikter å yte bistand ved slik kontroll.

§ 5-4. *Tilbakebetaling*
Feil i utbetalingen eller brudd på disse bestemmelsene eller vilkår fastsatt i medhold av disse, kan medføre pålegg om tilbakebetaling av tilskudd eller trekk i senere tilskudd.

§ 5-5. *Dispensasjon og utfyllende bestemmelser*
Omsetningsrådet kan gi dispensasjon fra og utfyllende retningslinjer til denne forskriften.

§ 5-6. *Ikrafttreden*

Foreløpig

Denne forskrift trer i kraft straks. Samtidig oppheves Retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning sine bestemmelser som gjelder epler og matpoteter.»

2. Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å kreve opplysninger og føre kontroll etter forskriften § 5-3 til Landbruksdirektoratet. Det samme gjelder retten til å kreve tilbakebetaling etter § 5-5 og gi dispensasjon fra forskriften etter § 5-5.

3. Omsetningsrådet bestemmer at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd skal etablere skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering og kontrollere at rutinene blir overholdt.

4. Omsetningsrådet vedtar følgende retningslinje for markedsregulering av honning:

«Retningslinje for markedsregulering av honning

1. ***Formål og - avgrensning***
Markedsreguleringens formål innen honning er gjennom et sett av virkemidler å sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk.

Markedsreguleringen gjelder bare norskproduserte varer.

Tilskudd skal i samsvar med omsetningsloven utformes konkurransenøytralt i forhold til produsentene og omsetningsleddene.

2. *Avsetningstiltak for honning*
2-1 *Tiltak*
Avsetningsmidler kan anvendes til markedsregulerende tiltak for norskprodusert vare som Honningcentralen i medhold av disse bestemmelsene setter i verk.

2-2 *Lagring*
For honning som Honningcentralen overlagrer til ny sesong, kan det anvendes midler til dekning av rentetap og lagerkostnader. Overgang fra en sesong til neste regnes per 1. oktober. Som overlagret regnes lagerbeholdning utover 300 tonn. Rentetap beregnes på grunnpris ved levering til Honningcentralen med den sats som fastsettes av Omsetningsrådet. Rentetap regnes fra 1. januar.

Lagerkostnadene per kg overlagret vare beregnes ved at de samlede lagerkostnader i den sesong som utløper deles med disponibelt kvantum for salg i samme sesong. Lagerkostnadene fastsettes av Omsetningsrådet på grunnlag av beregninger fra Honningcentralen over utgifter til lagerhold ved Honningcentralens anlegg på Kløfta og i Grimstad. Den samlede sats for rentetap og lagerkostnader per kg kan etter vurdering fra Omsetningsrådet korrigeres for eventuelle endringer i engrospris i den nye sesong i forhold til den foregående.

2-3 *Salg til spesialmarkeder*
Det tap som dekkes er differanse mellom avregningsprisen for ordinære leveranser på det innenlandske marked på tidspunkt for salg og oppnådd pris ved salg til spesialmarkeder. Utenom salgsprisdifferensen dekkes eventuelle transportutgifter fra lager til bestemmelsessted, forsikringsutgifter ved denne transport og agentprovisjon. Utgifter dekkes etter søknad basert på dokumenterte kostnader. Med salg til spesialmarkeder menes for eksempel skip og fly i utenriksfart, fangst og fiske i fjerne farvann, til oljeplattformer og til Svalbard.

2-4 *Reklame og salgsaktiviteter*
Tilskudd kan ytes til salgsfremmende reklame og salgsaktiviteter som ikke refererer til bestemte produsenter eller omsetningsledd. Utgifter dekkes etter søknad basert på dokumenterte kostnader og innenfor rammen av budsjetterte beløp.

2-5 *Disponible midler*
Tilskudd er betinget av at Omsetningsrådet disponerer det nødvendige beløp til formålet.

3. *Sluttbestemmelser*
3-1 *Opplysningsplikt*

Foreløpig

Landbruksdirektoratet kan kreve de opplysninger og den dokumentasjon, herunder regnskapsmateriale, forretningspapirer og liknende dokumenter, som er nødvendig for å behandle søknader, utøve kontroll og forvalte ordningene på en tilfredsstillende måte.

Landbruksdirektoratet kan kreve at opplysningene bekreftes av statsautorisert eller registrert revisor.

3-2 *Kontroll*
Landbruksdirektoratet fører kontroll med at disse bestemmelsene blir overholdt og kan herunder foreta stedlig kontroll hos den som mottar tilskudd. Virksomheten plikter å yte bistand ved slik kontroll.

3-3 *Tilbakebetaling*
Feil i utbetalingen eller brudd på disse bestemmelsene eller vilkår fastsatt i medhold av disse, kan medføre pålegg om tilbakebetaling av tilskudd eller trekk i senere tilskudd.

3-4 *Utfyllende bestemmelser*
Omsetningsrådet kan gi utfyllende bestemmelser.

3-5 *Ikrafttreden*
Denne retningslinjen trer i kraft straks.»

Møtebehandling

Leder Bjørg Tørresdal foreslo å utsette saken, utenom fastsettelse av satser for reguleringslagring av epler for inneværende år. Dette på bakgrunn av innspill fra Norges Bondelag . Norges Bondelag har behov for mer tid før saken behandles. Forslaget om utsettelse ble enstemmig vedtatt.

Leder la fram følgende forslag til vedtak om satser for reguleringslagring av epler for inneværende år med hjemmel i eksisterende retningslinje:

1. Retningslinjer for markedsføring av epler, matpoteter og honning punkt 3-2-4 Satser skal lyde som følger: " For reguleringslagret vare gis en lagringsgodtgjørelse ved telledatoene 16. og 30. november med en sats på kr 1,55 per kilo. Lagringsgodtgjørelse kan ikke gis etter 1. desember. "

2. Endringen trer i kraft straks, hvilket i praksis betyr at ny sats vil gjelde for lagring fra og med høsten 2026.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

1. Retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning
   punkt 3-2-4 Satser skal lyde som følger:
   «For reguleringslagret vare gis en lagringsgodtgjørelse ved telledatoene 16. og 30. november med en sats på kr 1,55 per kg. Lagringsgodtgjørelse kan ikke gis etter 1. desember.»

2. Endringen trer i kraft straks, hvilket i praksis betyr at ny sats vil gjelde for lagring fra og med høsten 2026.

Foreløpig

Sak 076-26 - Innstilling - Grønt - Ny forskrift om markedsregulering i grøntsektoren.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 1 - Høringsbrev.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 2 - Høringsnotat.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 3 - Forskrift om markedsregulering av epler og matpoteter.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 4 - Liste over høringsinstanser.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 5 - Høringsuttalelse fra Hardanger Fjordfrukt SA.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 6 - Høringsuttalelse fra GPS.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 7 - Høringsuttalelse fra Norges Bondelag.pdf
Sak 076-26 - Vedlegg 8 - Høringsuttalelse fra Gartnerhallen SA.pdf

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Innstilling

Saksnr.: 072/26	Sektor: **Kjøtt**	Styre/råd: **OR**
Behandling: 09.11.26	Tittel: **Kjøtt - Satser for reguleringslagring 2. halvår 2026**	Saksnr.: 26/33882 - 16

Beskrivelse
Nortura foreslår satser for reguleringslagring av kjøtt for andre halvår 2026. Satsberegningene har utgangspunkt i de samme prinsippene som tidligere.

Landbruksdirektoratets innstilling er i tråd med Norturas søknad.

Hjemmel
Retningslinjer for markedsregulering av kjøtt, fastsatt av Omsetningsrådet 31.03.2011, punkt 3-1-1, med hjemmel i forskrift av 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer, § 7-1

Forutsetninger

Vedlegg
Brev fra Nortura datert 14. oktober 2026

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet fastsetter følgende beløp og satser for reguleringslagring av kjøtt for andre halvår 2026:

Pallehold	2 818 270 kroner
Innfrysing, helt slakt	
Innfrysing	149,9 øre per kg
Håndteringskostnader ved fryseriene for helt slakt	103,1 øre per kg
Emballering	76,4 øre per kg
Svinn 1,1%	64,2 øre per kg
Sum	*393,6 øre per kg*
Innfrysing, skåret vare	
Håndteringskostnader ved fryseriene for skåret vare	64,4 øre per kg
Svinn 0,1%	4,4 øre per kg
Sum	*68,8 øre per kg*
Overføring mellom fryselager	
Håndteringskostnader ved fryseriene for helt slakt	103,1 øre per kg
Håndteringskostnader ved fryseriene for skåret vare	64,4 øre per kg
Fryselagring	65,4 øre per kg

Foreløpig

Kjøtt - Satser for reguleringslagring 2. halvår 2026

Nortura søker i brev datert 14. oktober 2026 om satser for reguleringslagring av kjøtt for andre halvår 2026.

Nortura har benyttet samme beregningsprinsipper som foregående halvår. For de fleste satsene innebærer dette en indeksjustering basert på SSB sine indekser for de siste seks månedene.

Kompensasjon for pallehold

Nortura får kompensasjon for kapitalkostnadene som pallehold til reguleringslagringen medfører. Siden fastsettelse av satser for første halvår 2024 i Omsetningsrådets møte 20. juni 2024, sak 62/24, har utgangspunktet for kompensasjonen vært det høyeste antallet paller på reguleringslager de tre foregående kalenderårene. I årene før var beregningen også basert på høyeste antall de tre foregående årene, men med opprunding til hel tusen.

Ved behandling av satsene for første halvår 2025 i Omsetningsrådets møte 17. juni 2025, sak 52/25, ble Nortura oppfordret til å se på en alternativ utregningsmodell for pallehold. Nortura jobber fortsatt med å vurdere alternative utregningsmodeller, og forslaget til kompensasjon for pallehold er derfor basert på samme prinsipper som tidligere.

Høyeste antall paller de tre siste årene var i 2023 med 34 070 paller. Pallepanten ble med virkning fra 1. juli 2024 satt til 3 200 kroner. Nortura har siden den gang lagt dette til grunn i beregningen av pallehold, noe de også gjør for andre halvår 2026. Renten for andre halvår 2026 er fastsatt av Landbruksdirektoratet til 5,17 prosent.

Ved å legge til grunn et antall på 34 070 paller, pallepant på 3 200 kroner og rente på 5,17 prosent, blir kompensasjonen for pallehold i andre halvår 2026 som følger:
34 070 paller x 3 200 kroner x 5,17 prosent / 2 = 2 818 270 kroner

Lagringsgodtgjørelse

Nortura foreslår at satsen for lagringsgodtgjørelse settes til 65,4 øre per kg i andre halvår 2026. Dette er en økning på 3,5 prosent fra første halvår, da satsen var på 63,2 øre per kg. Forslaget er med bakgrunn i gjennomsnittet for SSB-indeksene for KPI (14700) og strøm (12462).

Håndteringsgodtgjørelse

Håndteringsgodtgjørelsen skal dekke kostnader ved arbeid og administrasjon av reguleringslagret kjøtt. Dette omfatter transport mellom bil og fryselager, veiing av pallene ved innlegg og uttak og administrasjon (papir- og oppfølgingsarbeid inkl. lagertelling).

Nortura foreslår en justering i henhold til SSB-indeks for KPI (14700). Satsene for helt slakt og skåret vare var i første halvår på hhv. 101,5 og 63,4 øre per kg. For andre halvår 2026 foreslår Nortura satser på 103,1 øre per kg for helt slakt og 64,4 øre per kg for skåret vare. Dette innebærer en økning på 1,6 prosent fra forrige halvår.

Innfrysingsgodtgjørelse

Innfrysingsgodtgjørelsen gjelder bare helt slakt og skal dekke nedlegging i pall, transport inn i innfrysningsrom, innfrysing og plassering på fryselager.

Forelgbig

Nortura foreslår en justering med bakgrunn i gjennomsnittet for SSB-indeksene for strøm (12462) og KPI (14700). I første halvår var satsen på 144,7 øre per kg, og Nortura foreslår nå en sats på 149,9 øre per kg for andre halvår 2026. Dette innebærer en økning på 3,6 prosent.

Sats for emballering

Emballeringsgodtgjørelsen gjelder for helt slakt og skal dekke innkjøpskostnader per «innfrysningsenhet» og arbeidskostnader knyttet til emballeringen. Godtgjørelsen synliggjøres som én sats, men utbetalingen til fryseriene differensieres, da kostnadene per kg varierer betydelig avhengig av dyreslag.

Nortura foreslår en justering med bakgrunn i gjennomsnittet for SSB-indeksene for førstegangsomsetning, KPI-JA (KPI justert for avgiftsendringer) og strøm (hhv. indeks 03675, 14704 og 12462). I første halvår var satsen på 73,1 øre per kg. Foreslått sats for andre halvår 2026 er på 76,4 øre per kg, som innebærer en økning på 4,5 prosent.

Svinngodtgjørelse

Norturas forslag er basert på samme svinnprosent som tidligere. Denne er 1,1 prosent for helt slakt og 0,1 prosent for skåret vare.

Svinngodtgjørelsen beregnes med bakgrunn i slakt på lager foregående år, og den beregnes for et kalenderår. Satsforslaget tilsvarer derfor satsene i første halvår, som er 64,2 øre per kg for helt slakt og 4,4 øre per kg for skåret vare.

Landbruksdirektoratets vurdering

Norturas forslag til satser for reguleringslagring av kjøtt i andre halvår 2026 er basert på tidligere beregningsprinsipper. For de fleste satsene gjøres beregningen basert på indeksjusteringer etter SSB sine indekser. Med dette utgangspunktet er det foreslått økninger for alle satser bortsett fra svinn som beregnes per kalenderår. Økningene i satser er i intervallet 1,6—4,5 prosent.

Som beskrevet jobber Nortura med alternative utregningsmodeller for pallehold. Landbruksdirektoratet innstiller derfor på at tidligere metode også kan ligge til grunn i satsene for andre halvår 2026.

Landbruksdirektoratet innstiller i tråd med Norturas forslag til satser for reguleringslagring av kjøtt for andre halvår 2026.

Foreløpig

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Innstilling

Saksnr.: 073/26	Sektor: **Egg**	Styre/råd: **OR**
Behandling: 09.11.2026	Tittel: **Egg - Satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter 2. halvår 2026**	Saksnr.: 26/33832 - 8

Beskrivelse
Nortura har foreslått satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter for andre halvår 2026. Landbruksdirektoratets anbefaling er i tråd med forslaget. Endringene av satsene skyldes utvikling i rente og pris.

Hjemmel
Retningslinjer for markedsregulering av egg, fastsatt av Omsetningsrådet 29. mars 2012, punkt 2 og 3, med hjemmel i forskrift av 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 7-1.

Forutsetninger

Vedlegg
Brev fra Nortura datert 19. oktober 2026

Forslag til vedtak

Det fastsettes følgende satser for markedsregulering av egg for andre halvår 2026:

Reguleringstiltak og varegruppe	*Satser i øre per kg 2. halvår 2026*
<u>Kjølelagring per uke</u>	
Egg	21,2 øre per kg
Heleggpulver	32,0 øre per kg
<u>Fryselagring per måned</u>	
Heleggmasse	39,7 øre per kg
Eggehvite	39,5 øre per kg

Foreløpig

Egg - Satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter 2. halvår 2026

Generelle forutsetninger ved beregning av nye satser
I Norturas forslag til satser for markedsregulering i eggsektoren andre halvår 2026 er det ikke lagt opp til prinsipielle endringer i forutsetningene for satsene. Endring av satsene har primært grunnlag i prisvekst for egg og eggprodukter, en økning i rentesatsen og endring i lagerkostnadene.

Prisgrunnlag
Fra 2026 er prisgrunnlaget for egg beregnet ut fra en vekting av prisen for alle egg som er på lager så langt hittil i andre halvår 2026. For eggprodukter er det råvare fra frittgående høner som blir brukt. Ved beregning av satser er Nortura SAs engrospriser benyttet. Nortura har i satsberegningene for andre halvår 2026 benyttet følgende engrospriser per kg:

Egg	kr 27,44	(26,71)
Heleggmasse	kr 58,96	(58,56)
Heleggpulver	kr 212,09	(210,29)
Eggehvite	kr 57,94	(57,54)

Priser for første halvår 2026 står i parentes.

Rente på mellomværende
Rente på mellomværende fastsettes av Landbruksdirektoratet per halvår på basis av en sammenveiing av nominell NIBOR 3-md. rente med tillegg på 0,40 prosent per år. Landbruksdirektoratet har fastsatt rentene for kapitalbinding i markedsreguleringen til å være 5,17 prosent per år for andre halvår 2026. For første halvår 2026 var rentesatsen på 4,79 prosent per år.

Lagringskostnader
Overskuddsegg lagres primært på fast lager hos Cooling Partner.

Håndteringskostnaden for egg er kr 50,20 per pall. Kostnadene fordeles på seks uker, fordi det forutsettes en gjennomsnittlig lagertid på seks uker, mot tidligere fire uker. Det lagres ca. 620 kg egg på en pall. Lagerleien er kr 39,00 per pall per uke. Til sammenligning, var tilsvarende tall for første halvår 2026 håndteringskostnaden på kr 46,36 per pall og lagerleien var på kr 40,17 per pall per uke. For første halvår var gjennomsnittlig lagertid på fire uker og det ble lagret 640 kg egg på en pall.

Når eggene skal fraktes videre fra hønsehuset til lagring brukes det eggbrett. Kostnaden for disse eggbrettene er inkludert i lagerkostnaden.

Kostnadene med eggbrett omfatter:
- Eggbrettverdi som dekkes med kapitalbinding
- Klargjøring av eggbrett etter lagring ved
    - Ekstra returtransport
    - Ekstra rengjøring

Ekstra transport og rengjøring av eggbrettene fordeles på seks uker gjennomsnittlig lagringstid.

Returtransport:	= 2,1 øre per kg per uke
Vask:	= 1,2 øre per kg per uke
Sum håndteringskostnader eggbrett:	= 3,3 øre per kg per uke

Foreløpig

Lagringskostnader hos Cooling Partner og håndtering av eggbrett per kg egg per uke blir etter dette:

Håndtering:	5020 øre/ 6 uker / 620 kg	= 1,3 øre per kg per uke
Lagerleie:	3900 øre / 620 kg	= 6,3 øre per kg per uke
Håndtering eggbrett:		= 3,3 øre per kg per uke
Lagerkostnader per kg per uke:		= 10,9 øre per kg per uke

Dette er en reduksjon på 0,2 øre per kg fra første halvår 2026.

Kjøle- og fryselagring
Satsene for lagring inkluderer dekning for renter, forsikring, svinn, lagerleie og håndtering. Sammenlignet med satsene for kjølelagring i første halvår 2026 er det foreslått en reduksjon på 0,8 øre per kg egg og en økning på 4,8 øre per kg heleggpulver. For satsene for fryselagring er det foreslått en økning på 2,4 øre per kg heleggmasse og 2,6 øre per kg eggehvite. Økningen i satsene forklares med prisvekst på eggprodukter og økning i rentesatsen.

Nortura foreslår følgende satser:

Kjølelagring per uke		
Egg	21,2 øre per kg	(22,0 øre per kg)
Heleggpulver	32,0 øre per kg	(27,2 øre per kg)
Fryselagring per måned		
Heleggmasse	39,7 øre per kg	(37,3 øre per kg)
Eggehvite	39,5 øre per kg	(36,9 øre per kg)

Satser for første halvår 2026 står i parentes.

Landbruksdirektoratets vurdering

Lagerkostnadene hos Cooling Partner har i det store økt jevnlig de siste årene, med noen få unntak som for andre halvår 2026 der kostnadsoversikten viser en liten reduksjon. Håndteringskostnaden har økt samtidig som gjennomsnittlig lagertid har økt fra fire til seks uker og mengde egg er redusert fra 640 til 620 kr per pall.

Rentesatsen er økt fra 4,79 prosent per år for første halvår 2026 til 5,17 prosent per år for andre halvår 2026. Det har vært økning i engrosprisene for alle varelinjene. Nortura har foreslått en økning i satsene for andre halvår 2026 for eggprodukter, men på egg foreslås det en liten nedgang. Endring av satsene har primært grunnlag i en økning av pris på egg og eggprodukter, økning i rentesatsen og endring i lagringskostnadene. Grunnlag og beregning av foreslåtte satser er i tråd med tidligere praksis.

Landbruksdirektoratet tilrår at Norturas forslag vedtas som satser for reguleringslagring av egg og eggprodukter for andre halvår 2026.

Foreløpig

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Innstilling

Saksnr.: 074/26	Sektor: **Egg**	Styre/råd: **OR**
Behandling: 09.11.2026	Tittel: **Egg - Frivillig redusert verpeperiode i 2027**	Saksnr.: 26/53557 - 2

Beskrivelse
Nortura søker om forhåndsgodkjenning til å gjennomføre redusert verpeperiode med en ramme slik at eggproduksjonen kan reduseres med inntil 2 000 tonn i 2027.

Forslaget fra Nortura til kompensasjonssatsen for 2027 er fra kr 13,00 til kr 16,00 per kg egg. Kostnaden ved full oppslutning om tiltaket vil da kunne bli opp mot 32 mill. kroner. Landbruksdirektoratets anbefaling er i tråd med forslaget.

Varighet av tiltaket og intervall for kompensasjonssatsen, i tillegg til endring i dokumentasjon ved avliving av hønene, som alt skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets medlemmer som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 9. november 2026 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med praksis for behandling av endring av forskrifter i Omsetningsrådet.

Foreløpig

Hjemmel
Lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11, første ledd, forskrift av 22. juni 2020 nr. 1397 om kompensasjon til frivillig redusert verpeperiode § 2, § 3 og § 4

Forutsetninger

Vedlegg
Brev fra Nortura SA datert 13. oktober 2026

Forslag til vedtak

1. Omsetningsrådet vedtar at redusert verpeperiode kan gjennomføres for å redusere eggproduksjonen med inntil 2 000 tonn i 2027, jf. forskrift om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode § 2 første ledd.

2. Omsetningsrådet fastsetter varighet og intervall for kompensasjonssatsen for frivillig redusert verpeperiode, i tillegg til endring i dokumentasjon ved avliving av hønene med følgende endringsforskrift:

   «Forskrift om endring i forskrift om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode.

   Fastsatt av Omsetningsrådet 9. november 2026 med hjemmel i lov av 10. juli 1936 nr. 6 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror § 11 første ledd.

I

I forskrift av 22. juni 2020 nr. 1397 om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode, gjøres følgende endringer:

§ 4. ***Kompensasjon for redusert verpeperiode*** andre ledd skal lyde (endringer i kursiv):

Omsetningsrådet forhåndsfastsetter intervall for kompensasjonssatsen, og Nortura SA fastsetter satsen innenfor dette intervallet. I perioden *1. januar 2027 – 31. desember 2027* er intervall for kompensasjonssatsen *kr 13,00 – kr 16,00* per kg egg. Kompensasjonen utmåles ved at tapt eggleveranse i ukene fra slaktetidspunkt frem til normal slaktealder multipliseres med satsen. Grunnlaget for beregningen er dokumentert leveranse til eggpakkeri de siste seks ukene før slakting.

§ 5.*Grunnvilkår* fjerde ledd skal lyde:

Etter at redusert verpeperiode er utført skal eggpakkeriet også sende følgende dokumentasjon til Nortura SA:
- dokumentasjon på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før avliving og at disse er normale og representative for det aktuelle innsettet,
- dokumentasjon på at leveransene er opphørt og
- dokumentasjon på at hønene er avlivet.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2027.»

Foreløpig

Egg - Frivillig redusert verpeperiode i 2027

Saksbehandling og høring

Varighet av tiltaket og intervall for kompensasjonssatsen, i tillegg til endring av dokumentasjon ved avliving av verpehøner, som alt skal fastsettes i forskrifts form, sendes herved på høring til rådets representanter som representerer et bredt utvalg av berørte interesser. Det legges til grunn at høringen skjer muntlig i møtet 9. november 2026 jf. forvaltningsloven § 37. Dette er i tråd med praksis for behandling av endring av forskrifter i Omsetningsrådet.

I henhold til forskrift om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode § 4, kan det gis kompensasjon for produsenter som deltar i tiltaket beregnet med utgangspunkt i tapt eggleveranse som følge av slakting før normal slaktealder. Nortura har foreslått intervall for kompensasjonssatsen (kr 13,00 – kr 16,00 per kg egg), som vil gjelde fra 1. januar til 31. desember 2027. Omsetningsrådet fastsetter intervallet for kompensasjonssatsen forskuddsvis.

Bakgrunn for søknaden

I brev av 13. oktober 2026 søker Nortura SA Omsetningsrådet om fullmakt til å gjennomføre redusert verpeperiode med en ramme slik at eggproduksjonen kan reduseres med inntil 2 000 tonn i 2027.

Norturas prognose fra september viser et samlet overskudd for 2027 på ca. 3 100 tonn egg. Nortura skriver at grunnen til overskuddet av egg i 2027 er økningen i tilførslene på syv prosent sammenlignet med 2026, mens engrossalget forventes å øke med en prosent.

I 2021 og 2022 ble det gitt fullmakt til å ta ut verpehøns av produksjon før normal tid med en effekt på totalt 3 000 tonn egg i 2022 (OR-møte 4. november 2021 (sak 82/21), 22. april 2022 (sak 45/22) og 23. juni 2022 (sak 61/22)). I 2023 og for 2025 ble det gitt en fullmakt for å redusere eggproduksjonen med inntil henholdsvis 300 og 700 tonn egg (sak 33/23 og 90/24), og rammen ble ikke benyttet i løpet av 2023 eller 2025. For 2026 fikk Nortura en fullmakt til å redusere eggproduksjonen med inntil 600 tonn (sak 88/25) og tiltaket er tatt i bruk i år.

Nortura SA skriver også at det er behov for endringer i forskriften for redusert verpeperiode knyttet til å dokumentere kvantum høner som er avlivet. Dette fordi det er store utfordringer med å dokumentere nøyaktig antall høner som blir avlivet når dette skjer i hønsehuset.

Søknad om redusert verpeperiode for 2027

Grunnlaget for å søke om godkjenning av redusert verpeperiode er septemberprognosen for 2027, som viser et overskudd på ca. 3 100 tonn egg for hele året. Markedsregulator vurderer eggsituasjonen slik at det bør gis åpning for å kunne fjerne inntil 2 000 tonn av eggproduksjonen ved hjelp av redusert verpeperiode. Nortura skriver at det alltid er noe usikkerhet i prognosen i september, og dersom det blir behov vil de søke Omsetningsrådet om en utvidet ramme før sommeren 2027.

Nortura skriver at Kjøtt- og fjørfebransjens Landsforbund er orientert om søknaden.

Råd for frivillig redusert verpeperiode vil før eventuell gjennomføring, drøfte tidspunkt for bruk av tiltaket.

Foreløpig

Bruk av andre tiltak

I søknaden skriver Nortura at redusert verpeperiode skal kombineres med andre tiltak i markedsreguleringen og nevner:

«I 2027 vil disse tiltakene benyttes for å regulere markedet:

- Utjevning av markedet ved å lagre råvare til eggprodukter og produsere lagringsdyktig plomme og heleggpulver.
- Utsatt slakting av verpehøner for å få mer egg mot høytider dersom dette blir nødvendig
- Hyppigere henting av egg hos produsent
- Prisen på egg er tilpasset for å øke salget»

Bruk av redusert verpeperiode

Nortura skriver følgende om bruken av redusert verpeperiode for 2027:

«Eggmarkedet har klare etterspørselstopper rundt jul, påske, mai og delvis august, mens produksjonen er tilnærmet stabil. Markedet for konsumegg må dekkes av ferske egg. Eggproduksjonen må dimensjoneres slik at den kan dekke behovet for konsumegg også i høysesongene.

Det er et utjevningsbehov gjennom året. For egg er redusert verpeperiode og eggproduktvirksomhet de viktigste virkemidlene for å balansere ut sesongsvingninger. Med dimensjonering av løpende produksjon opp mot etterspørselstopper er det da også samlet over året vanskelig å unngå noe overproduksjon.»

Behov for endring i forskriften knyttet til dokumentasjon av kvantum høner levert til avliving

I forskriftens *§ 5. Søknad, frister og dokumentasjon* fjerde ledd står følgende (vår understreking):

«Etter at redusert verpeperiode er utført skal eggpakkeriet også sende følgende dokumentasjon til Nortura SA:
- dokumentasjon på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før avliving og at disse er normale og representative for det aktuelle innsettet,
- dokumentasjon på at leveransene er opphørt og
- dokumentasjon på at hønene er avlivet skal inneholde faktura over kvantum levert til avliving.»

Det er altså et av kriteriene ved deltakelse i ordningen at eggpakkeriene skal sende dokumentasjon på hvor mange høner som er levert til avliving. Nortura mener det er umulig å dokumentere hvor mange høner som blir avlivet siden avlivingen skjer i hønsehuset og at hønene sendes direkte til destruksjon. Derfor foreslår Nortura at kvantum kan fjernes som krav fra forskriften og at det bare skal være et krav om å dokumentere at alle hønene er avlivet.

Norturas forslag til ny forskriftstekst under i forskriftens *§ 5. Søknad, frister og dokumentasjon* fjerde ledd skal lyde:

«Etter at redusert verpeperiode er utført skal eggpakkeriet også sende følgende dokumentasjon til Nortura SA:

Foreløpig

- dokumentasjon på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før avliving og at disse er normale og representative for det aktuelle innsettet,
- dokumentasjon på at leveransene er opphørt og
- dokumentasjon på at hønene er avlivet.»

Gjennomføring av redusert verpeperiode

I forskrift om kompensasjon for frivillig redusert verpeperiode § 4 første ledd står det at det kan gis kompensasjon for høner som avlives minst tre og maksimalt 20 uker før normal slaktealder. Nortura mener dette bør bli videreført.

Kompensasjon til eggprodusentene

Ordningen bygger på at eggprodusentene som reduserer verpeperioden gis kompensasjon for tapte inntekter ut planlagt innsett. Kompensasjonen beregnes ut fra hvor mye inntekter som bortfaller for hvert kilo egg som ikke blir produsert.

Nortura understreker at det er viktig å oppnå tilstrekkelig oppslutning om redusert verpeperiode i tiden den iverksettes. Kompensasjonen må derfor være rimelig. Kompensasjonssatsen har de siste årene vært fastsatt innenfor et intervall, og denne fleksibiliteten har ifølge Nortura vist seg å ha god effekt. Fastsettingen av sats i ulike perioder vil drøftes i Råd for frivillig redusert verpeperiode.

Omsetningsrådet fastsetter intervall for kompensasjonssatsen forskuddsvis, og Nortura SA fastsetter satsen innenfor dette intervallet. Kompensasjonen utmåles ved at tapt eggleveranse i ukene fra slaktetidspunkt frem til normal slaktealder multipliseres med satsen. Grunnlaget for beregningen er dokumentert leveranse til eggpakkeri de siste seks ukene før slakting.

Nortura anbefaler at kompensasjonssatsen for 2027 fastsettes i intervallet kr 13,00 til kr 16,00 per kg egg. Dette er en videreføring av satsene for 2026. Nortura mener at et så stort intervall på kompensasjonssatsen vil gi en positiv mulighet til tilpasning, og bedre sikre at det ikke brukes mer omsetningsmidler enn nødvendig.

Ved full oppslutning vil kostnaden ved tiltaket ligge mellom 26 og 32 mill. kroner. Til sammenligning var kostnaden for tiltaket i 2022, 25,8 mill. kroner ved reduksjon i produksjonen tilsvarende 2 780 tonn egg.

Vilkår for produsentene og dokumentasjon av avliving

Siden kompensasjonen er knyttet til tapt fortjeneste per kilo egg, er det potensiell eggleveranse en trenger å sannsynliggjøre. Nortura anbefaler å videreføre at kompensasjonen tar utgangspunkt i eggleveransene til pakkeriene de siste seks ukene. Dette fordi det gir mer korrekte tall for uttak. Det er kontrollerbart ved at pakkeriene har arkivert avregningene for levering av egg. Eggpakkeriet må videre bekrefte at eggleveransen de seks siste ukene har vært normale eller representative for det aktuelle innsettet. I tillegg må eggpakkeriet bekrefte at leveransen har opphørt.

Det kreves dessuten at det dokumenteres at verpehønene faktisk er avlivet, og at eggproduksjonen ikke bare omsettes på en annen måte. Dokumentasjon for avliving kan være fra slakteri, firma som utfører avlivingen eller firma som mottar høner for destruksjon. Produsenter som har bestilt nytt innsett må dokumentere dette med kopi av leveringsbekreftelse fra oppdretter.

Foreløpig

Landbruksdirektoratets vurdering

Kvote for redusert verpeperiode
Etter en lengre periode med underskudd av egg og behov for å sette ned tollavgiftssatsen for å legge til rette for import, er balansen på egg på vei til å snu til overskudd. Norturas prognose fra september viser et overskudd av egg allerede fra først tertial i 2027 og at overskuddet øker mot sommeren. Totalt for året viser prognosen et overskudd av egg på 3 100 tonn.

Tilførslene i 2027 er prognosert å øke med opp mot syv prosent sammenlignet med 2026, mens engrossalget forventes å øke med en prosent. Det er for 2027 prognosert en totalproduksjon for egg på ca. 73 500 tonn. Kvantumet på 2 000 tonn, som Nortura ønsker kvote for å redusere verpeperiode for i 2027, utgjør 2,7 prosent av den totale produksjonen.

Etter Landbruksdirektoratets vurdering har Nortura iverksatt flere tiltak for å redusere overproduksjonen av egg for 2027, både på produksjons- og salgssiden, som må anses tilstrekkelig til å oppfylle kravet i forskriften § 2 andre ledd («Det er en forutsetning for igangsetting av tiltaket at andre aktuelle virkemidler for markedsbalansering har blitt vurdert»). Som konkludert i sak 67/14 fra OR-møte 12. desember 2014, er det behov for et visst overskudd i markedet for å dekke etterspørselen etter norske konsumegg under forbrukstoppene. Av reguleringsvirkemidler benyttes lagring og skillevirksomhet for å ta unna noe av dette overskuddet.

Ordningen med å bruke redusert verpeperiode for å jevne ut eggproduksjonen gjennom året, har den fordelen at den fjerner overskuddet før det oppstår. Så selv om kostnaden ved full oppslutning om tiltaket vil kunne bli opp mot 32 mill. kroner og dermed en betydelig andel av kostnadene for eggfondet i 2027, er de trolig rimeligere enn andre markedsregulerende tiltak. Ordningen har vært et nesten fast og årlig tiltak. Markedsregulator oppfyller kravet til å gjennomføre markedsregulering slik at kostnadene blir lavest mulige, jf. markedsreguleringsforskriften § 3-1 fjerde ledd. Råd for frivillig redusert verpeperiode skal vurdere markedet og anbefale tidspunktet for igangsettelse av redusert verpeperiode gjennom året slik forskriften krever, jf. § 2 andre ledd.

Nortura har foreslått å videreføre intervallet for kompensasjonssatsen som ble vedtatt for 2026 på 13,00 til 16,00 kroner per kg egg til også å gjelde for 2027. Kompensasjonssatsen har de siste årene vært fastsatt innenfor et intervall, og denne fleksibiliteten har i henhold til Nortura vist seg å være nyttig. Kostnaden ved full oppslutning om tiltaket vil kunne bli opp mot 32 mill. kroner, som vil være en betydelig andel av kostnadene for eggfondet i 2027.

Endring i forskrift knyttet til dokumentasjon av kvantum høner levert til avliving
Forskriftens paragraf 5, fjerde ledd, lister opp en rekke punkter med krav til dokumentasjon som eggpakkeriene skal sende til Nortura for eggprodusentene som er med i ordningen. Et av kravene er at «dokumentasjon på at hønene er avlivet skal inneholde faktura over kvantum levert til avliving». Nortura skriver i søknaden at det er umulig å dokumentere eksakt antall høner som er sendt til avliving i og med at avlivingen skjer i hønsehuset og hønene blir sendt rett til destruksjon. For å ta del i ordningen om redusert verpeperiode skal all eggproduksjon opphøre, og dette skal også eggpakkeriene dokumentere overfor Nortura. Dermed forutsettes det at hele flokken med verpehøner avlives samtidig. Kompensasjonen eggprodusenten skal motta for å være med i ordningen redusert verpeperiode, er basert på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før avlivingen og er derfor ikke avhengig av kjennskap til eksakt antall høner.

Nortura foreslår å ta ut kravet om at kvantum høner levert til avliving skal dokumenteres fra forskriften og at det kun gjenstår et krav om å dokumentere at hønene er avlivet. Endringsforslaget kan gjøres ved å fjerne understreket tekst i følgende punkt tre fra

Forelegg

forskriftens *§ 5. Søknad, frister og dokumentasjon* fjerde ledd:

« - dokumentasjon på at hønene er avlivet skal inneholde faktura over kvantum levert til avliving.»

Norturas forslag til ny forskriftstekst forskriftens *§ 5. Søknad, frister og dokumentasjon* fjerde ledd vil dermed lyde:

«Etter at redusert verpeperiode er utført skal eggpakkeriet også sende følgende dokumentasjon til Nortura SA:
- dokumentasjon på leveransene av egg fra produsenten de siste seks ukene før avliving og at disse er normale og representative for det aktuelle innsettet,
- dokumentasjon på at leveransene er opphørt og
- dokumentasjon på at hønene er avlivet.»

Med endringsforslaget vil det ikke lenger kreves dokumentasjon i form av en konkret faktura for levering av høner til avliving. Landbruksdirektoratet understreker at dette ikke betyr at kravet til dokumentasjon for etterlevelse av regelverket blir mindre. Det vil fortsatt stilles krav om dokumentasjon på at hønene som er omfattet av tiltaket er avlivet. Landbruksdirektoratet viser i denne forbindelse til Omsetningsrådets adgang til å kontrollere at tiltaket er gjennomført i henhold til markedsreguleringsforskriftens § 7-3. Myndigheten omfatter også stedlig kontroll. Denne myndigheten er delegert til Landbruksdirektoratet som vil følge opp dette kontrollansvaret.

Landbruksdirektoratet tilrår at Omsetningsrådet forhåndsgodkjenner forelagt søknad om redusert verpeperiode i 2027 på inntil 2 000 tonn egg. Landbruksdirektoratet tilrår videre at Omsetningsrådet vedtar endringsforskrift som angir varigheten av tiltaket, tilhørende intervall for kompensasjonssats og endring i dokumentasjonskrav om kvantum høner som er sendt til avliving.

Foreløpig

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Innstilling

Saksnr.: 075/26	Sektor: **Melk**	Styre/råd: **OR**
Behandling: 09.11.2026	Tittel: **Orientering om brev fra Q-meieriene**	Saksnr.: 26/30514 - 4

Beskrivelse
Q-meieriene har sendt to brev som gjelder det de mener er brudd på informasjonsplikten fra Tine SA. Konkret gjelder det informasjon om endring i basispris og basisverdi for fett og protein som kun var kommunisert på Tines medlemssider. Landbruksdirektoratet vurderer saken slik at pris til produsent og informasjon om denne faller utenfor markedsreguleringsregelverket. Tine er derfor ikke forpliktet til å informere om pris og prisendringer til produsent, og har følgelig ikke brutt regelverket.

Hjemmel
Landbruksdirektoratet har vurdert brevene til Q-meieriene etter:

Forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 3-1 tredje, femte og syvende ledd

Forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 3-2 første ledd

Forskrift 22. oktober 2008 nr. 1136 om markedsregulering til å fremme omsetningen av jordbruksvarer § 6 andre ledd

Forskrift 31. oktober 2024 nr. 2605 om volummodell melk § 2 første ledd

Forutsetninger

Vedlegg
Q-meierienes brev av 9. april 2026 med bekymringsmelding om konkurransenøytralitet og informasjonsplikt
Landbruksdirektoratets brev av 26. juni 2026 med svar på spørsmål om konkurransenøytralitet og informasjonsplikt
Q-meierienes brev av 1. juli 2026 om brudd på informasjonsplikt om endring av fraksjonspriser – svar til Landbruksdirektoratet
Landbruksdirektoratets brev av 26. oktober 2026 om svar om informasjonsplikt

Forslag til vedtak

Omsetningsrådet tar saken til orientering.

Foreløpig

Orientering om brev fra Q-meieriene
Q-meieriene redegjør i brev av 9. april 2026 («Bekymringsmelding om konkurransenøytralitet og Informasjonsplikt») for det de mener er brudd på prinsippet om konkurransenøytralitet og informasjonsplikt fra markedsregulator.

De viser til at Tine har gjort en endring i basisprisen og prisen for fett og protein for sine produsenter. Endringen er innenfor kravspesifikasjonen for rå melk under forsyningsplikten. Q-meieriene skriver blant annet:

> «Endringene vil ikke medføre endring av PGE, og i begrenset utstrekning påvirke pris til bonde. Forholdet mellom basispris og fraksjonstillegg kan imidlertid over tid påvirke den enkelte bondes incentiver mht. tørrstoffinnhold i melken, noe som har både direkte og indirekte konsekvenser for uavhengige aktører.»

Endringen er kun kommunisert på Tines medlemssider. Q-meieriene trekker frem at endringen kan ha betydning for dem og andre uavhengige aktører og at Tine har brutt kravet om konkurransenøytralitet og informasjonsplikten i markedsreguleringsregelverket ved å legge denne informasjonen bak innlogging

I brev av 1. juli 2026 viser Q-meieriene til at direktoratet har trukket for snevre grenser for regulatoroppdraget i strid med markedsreguleringsforskriften og forskrift om volummodell melk. Q-meieriene legger til grunn at markedsregulator, ved innføringen av volummodellen fikk ansvaret både for å fastsette PGE, men også pris ovenfor bonde. De viser til at forskrift om volummodell melk § 2 første ledd der det står at «markedsregulator skal fastsette en planlagt gjennomsnittlig engrospris på rå melk (…)». Det vises videre til markedsreguleringsforskriften § 3-1 som pålegger markedsregulator «å søke å oppnå et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk», og markedsregulators plikt til å «løpende utarbeide pris- og markedsprognoser, vurdere markedsbalansen, og foreta prisnoteringer (…)» jf. § 3-2 første ledd.

Q-meieriene skriver at prisfastsettelse ovenfor bonde er «eksplisitt lagt til markedsregulator» i forskrift om volummodell melk, og det innebærer at fastsettelsen inngår i regulatoroppdraget med tilhørende forpliktelser til konkurransenøytralitet og informasjonsplikt.

Foreløpig

Landbruksdirektoratets vurdering
Direktoratet har vurdert problemstillingen i lys av markedsreguleringsregelverket og særlig markedsregulators informasjonsplikt regulert i markedsreguleringsforskriften § 6 andre ledd. Bestemmelsen slår fast at markedsregulator har plikt til å sikre at alle markedsaktører har lik tilgang på informasjon om «aktiviteter markedsregulator utfører i kraft av reguleringsansvaret».

Det er direktoratets vurdering at prissystemet mot produsent ikke er en del av aktivitetene Tine SA utfører i kraft av reguleringsansvaret. Plikt til å offentliggjøre slik informasjon er følgelig ikke regulert i verken markedsreguleringsforskriften eller retningslinjer for informasjonsflyt i meierisektoren.

Det er videre direktoratets vurdering at forskrift om volummodell melk heller ikke innebærer en slik plikt for Tine.

Pris til produsent og informasjon vurderes dermed å falle utenfor markedsreguleringsregelverket. Tine er derfor ikke forpliktet til å informere om pris og prisendringer til produsent, og har følgelig ikke brutt regelverket.

Saksnr.: 076/26	Sektor: **Grønt**	Styre/råd: **OR**
Behandling: 09.11.2026	Tittel: **Grønt - Ny forskrift om markedsregulering i grøntsektoren**	Saksnr.: 26/33090 - 11

Beskrivelse
Omsetningsrådet ble i møtet 18. mai 2026, i sak 43/26, orientert om behovet for å revidere retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning. Behovet for revidering har sin bakgrunn i at det i jordbruksoppgjøret 2025 ble det satt av 2,5 mill. kroner til reguleringslagring av epler. Det var derfor behov for å fastsette nye tilskuddssatser i retningslinjene.

Landbruksdirektoratet varslet i saken i mai at direktoratet også vurderte det som nødvendig å forbedre strukturen på regelverket om markedsregulering innenfor grøntsektoren. Direktoratet ville blant annet vurdere om reglene i dagens retningslinjer er av en slik karakter at disse bør fastsettes i forskrifts form. Det ble varslet om at direktoratet ville utarbeide et høringsnotat om dette og sende forslag til nye forskrifter på høring til relevante aktører, slik at forslag til ny forskrift med nye satser kunne legges frem for Omsetningsrådet i møtet 9. november 2026.

Direktoratet foreslår å splitte opp retningslinjene i to, slik at markedsregulering av epler og matpoteter og markedsregulering av honning reguleres hver for seg. Det foreslås i denne omgang å vedta en ny forskrift om markedsregulering av epler og matpoteter. Forslag til forskrift om markedsregulering av epler og matpoteter (med høringsbrev og høringsnotat) ble sendt på høring 31. august 2026, med høringsfrist 12. oktober 2026. Saken legges nå frem til vedtak i rådet.

Som vedlegg til saken ligger forslaget til forskrift sendt på høring, med høringsbrev og høringsnotat, samt høringssvarene. Høringssvarene er kommentert og tatt med i vurderingene som ligger til grunn for denne innstillingen til rådet.

Revidering av regelverket om honning vil skje på et senere tidspunkt. Når reguleringen av epler og matpoteter er tatt ut i en egen forskrift, må gjeldende retningslinje endres, slik at denne bare regulerer honning. Direktoratet ber derfor rådet samtidig vedta disse reviderte retningslinjene om markedsregulering av honning. Det er foreløpig ikke gjort noen endringer i retningslinjen for honning annet enn av redaksjonell karakter.

Planen er at man etter denne gjennomgangen skal stå igjen med et bedre myndighetsgrunnlag både for markedsreguleringen av grøntsektoren og honning.

Hjemmel
Omsetningsloven § 11 første ledd

Forutsetninger

Foreløpig

Vedlegg
Forslag til forskrift med høringsbrev, høringsnotat, liste over høringsinstanser og høringssvar.

Forslag til vedtak

1. Omsetningsrådet vedtar følgende forskrift:

«Forskrift om markedsregulering i grøntsektoren

Hjemmel

Fastsatt av Omsetningsrådet [dato] med hjemmel i lov 10. juli 1936 nr. 06 til å fremja umsetnaden av jordbruksvaror §11.

§ 1. *Formål og avgrensning*

Markedsreguleringens formål i grøntsektoren er gjennom et sett av virkemidler å bidra til at markedsreguleringen kan gjennomføres på en mest mulig effektiv måte og å bidra til uttak av avtalt målpris i samsvar med forutsetningene om at målpris skal kunne oppnås ved markedsbalanse.

Tilskudd skal i samsvar med omsetningsloven utformes konkurransenøytralt overfor produsentene og omsetningsleddene.

Markedsreguleringen gjelder bare norskproduserte varer.

§ 2. *Grøntprodusentenes Samarbeidsråds rolle*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd har ansvaret for å søke å oppnå formålet i § 1 i denne forskriften.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd har ansvaret for effektivt og konkurransenøytralt å gjennomføre markedsregulering slik at kostnadene blir lavest mulige.

På basis av løpende markedsprognoser skal Grøntprodusentenes Samarbeidsråd vurdere avsetningsmuligheter innenlands, og ved behov iverksette nødvendige avsetningstiltak i samsvar med denne forskrift.

§ 3. *Avsetningstiltak for epler*

§ 3-1. *Definisjon*

Med epler av kvalitet klasse 1 menes epler som oppfyller de tradisjonelle kvalitetskrav som markedet har satt til epler som god handelsvare. Herunder menes at eplene skal være

a) normalt utviklet med typiske sortsegenskaper og med modnings- eller utviklingsgrad som gir full bruksverdi
b) tilnærmet fri for synlige tegn til råte og mugg
c) tilnærmet fri for insekter og insektskader
d) tilnærmet fri for ytre skader og defekter
e) ren og fri for fremmedlegemer
f) fri for indre skader og brunt fruktkjøtt. Kjernen skal være intakt
g) tilnærmet fri for glassaktig fruktkjøtt
h) fri for unormal fukt og misfarging grunnet temperaturskader

Foreløpig

i) fri for fremmed lukt og smak

§ 3-2. *Tilskudd ved fabrikklevering av epler*

§ 3-2-1. *Tilskudd*

Av midler stilt til disposisjon under jordbruksavtalen for avsetningstiltak kan det gis et tilskudd på inntil kr 1,60 per kg til epler av kvalitet klasse 1 som blir levert til fabrikk som industrifrukt. Det gis ikke tilskudd til fruktdyrkere som bruker epler av egen avl i sin egen industriproduksjon. Tilskudd på kr 1,60 per kg epler og frakttilskudd knyttet til gjennomføring av fabrikkleveringen har en økonomisk ramme på 5 millioner kroner.

§ 3-2-2. *Vilkår*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fastsetter innen 5. september hvert år hvilke eplesorter som kan leveres med fabrikktilskudd. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd plikter før hver leveringssesong å informere aktuelle aktører om hvilke sorter fabrikkleveransen omfatter. Tilskuddsberettiget er yrkesprodusenter, fruktlagre, fruktsalgslag og grossister. For å få tilskudd må det leveres minst 2 000 kg tilskuddsberettiget vare. Leverandøren må selv gjøre avtale med mottaker (fabrikk) om levering.

§ 3-2-3. *Innmelding*

Epler av kvalitet klasse 1 som skal leveres til fabrikk skal på forhånd meldes til Grøntprodusentenes Samarbeidråd. Meldingen skal inneholde oppgave over det kvantum som ønskes levert samt angivelse av sort, kvalitet, sted og tid for levering. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd skal foreta kontroll av disse opplysningene.

§ 3-2-4. *Søknad om tilskudd*

Søknad om tilskudd må sendes Grøntprodusentenes Samarbeidsråd innen 1 måned etter at fabrikklevering er avsluttet for sesongen. Søknaden skal vedlegges kopi av avregning/veieseddel fra fabrikken. Avregningen/veieseddelen skal vise leveringsdato, kvantum, sort, kvalitet, pris og hvem som har levert varen. Det skal ikke utbetales tilskudd for varer som ikke er innmeldt til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd sender samlet oppgave over fabrikklevering til Omsetningsrådet innen 1. mars.

§ 3-2-5. *Frakttilskudd*

Ved levering av epler etter disse bestemmelsene gis frakttilskudd på kr 0,10 per kg for transportlengder mellom 100 og 200 km, kr 0,20 per kg for transportlengder mellom 200 og 300 km og kr 0,30 per kg dersom transportlengden er over 300 km.

§ 3-2-6. *Søknad om frakttilskudd*

Søknad om frakttilskudd sendes Grøntprodusentenes Samarbeidsråd. Søknaden skal vedlegges kopi av avregning/veieseddel fra fabrikken. Avregningen/veieseddelen skal vise leveringsdato, kvantum, sort, kvalitet, pris og hvem som har levert varen.

Foreløpig

§ 3-3. *Tilskudd til reguleringslagring av epler*

§ 3-3-1. *Tilskudd*

Av midler stilt til disposisjon under jordbruksavtalen til avsetningstiltak, kan tilskudd gis til reguleringslagring av epler. Det er kun fruktlagre og produsenter som oppfyller følgende krav som kan delta i slik lagring:

- Foretaket må være oppført i Enhetsregisteret.
- Foretaket må disponere nødvendig kjølelagerkapasitet til lagring av epler.

Nye lagringsverter må melde fra til Landbruksdirektoratet før 1. oktober for å kunne ta del i reguleringslagringen i den aktuelle lagringssesongen.

§ 3-3-2. *Kvantum og sorter*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd skal så snart en har oversikt over årets avling gi forslag til Omsetningsrådet om hvilke sorter og kvantum som skal reguleringslagres. Ordningen gjelder bare klasse 1 av de sorter som er med i lagringsprogrammet. Lagerregistrering foretas per 16. og 30. november. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd har ansvar for registrering og kontroll av eplekvantumet. Epler klasse 1 som er satt av til fabrikklevering er ikke tilskuddsberettiget.

§ 3-3-3. *Oppgaver*

Lagringsverter som oppfyller vilkårene i punkt 3-3-1 skal ved første telledato per 16. november i tilskuddsåret gi spesifiserte oppgaver over totale lagerbeholdninger, sortsfordeling og kvaliteter i den form som Grøntprodusentenes Samarbeidsråd krever. Videre skal det gis spesifisert oppgave over det kvantum av de forskjellige sorter som ønskes reguleringslagret. Omsetningsrådet fastsetter øvre grense for lagringskvantum med tilskudd for epler. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd kan om nødvendig begrense kvantumet hos den enkelte lagringsvert. Minstekvantum for å bli med i reguleringslagringen er 5 000 kg for den enkelte sort per lagringsvert.

§ 3-3-4. *Satser*

For reguleringslagret vare gis en lagringsgodtgjørelse ved telledatoene 16. og 30. november med en sats på kr 1,55 per kg. Lagringsgodtgjørelse kan ikke gis etter 1. desember.

§ 3-3-5. *Søknad*

Søknad om lagringstilskudd sendes til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd som betaler tilskudd til lagringsvertene. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd sender oppgave til Omsetningsrådet innen 1. februar påfølgende år.

§ 4. *Avsetningstiltak for matpoteter*

§ 4-1. *Avsetningstiltak*

Følgende avsetningstiltak for matpoteter kan iverksettes:

- Leveranser av matpoteter til fabrikk
- Leveranser av matpoteter til fôr

Foreløpig

§ 4-2. *Grunnlag for iverksetting av avsetningstiltak*

Landbruksdirektoratet har ansvar for å registrere potetbeholdningen per 1. november, 1. januar, 1. mars og 15. april i sesongen.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd foretar en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter så snart som mulig etter at resultatet av beholdningsregistreringen av matpoteter per 1. november foreligger. Det forutsettes at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd innhenter informasjon fra grossistene som en del av grunnlaget for denne vurderingen.

§ 4-3. *Kvotefordeling*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fordeler kvoter mellom aktørene ut fra registrert potetbeholdning med fratrekk av forventet salg. Grøntprodusentenes Samarbeidsråd disponerer ubenyttede kvoter.

§ 4-4. *Gjennomføring av avsetningstiltak*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd sørger for gjennomføring av avsetningstiltak for matpoteter, herunder:

- forhandling med industri om kvantum og leveringsvilkår
- fordeling av kvantum på industri eller fôr
- kontroll med gjennomføringen av tiltak.

§ 4-5. *Søknad om tilskudd*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd søker Omsetningsrådet om iverksetting av avsetningstiltak for matpoteter. Søknaden skal inneholde forslag til kvantum som skal reguleres, hvilke sorter det gjelder, forslag til nedskrivningssats, samt opplegg for gjennomføring og kostnad med kontrolltiltak.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd utbetaler tilskudd til aktørene som har deltatt i ordningen på grunnlag av oppgaver attestert av statsautorisert revisor.

Landbruksdirektoratet kan utbetale a konto til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd fremlegger samleoppgave til endelig godkjenning av Omsetningsrådets senest to måneder etter at avsetningstiltaket er avsluttet.

§ 5. *Administrative bestemmelser*

§ 5-1. *Informasjonsplikt og informasjonshåndtering*

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd plikter å informere markedsaktører om avlingsprognoser og om iverksettelse av reguleringstiltak for epler og matpoteter.

Markedsaktører som ønsker å delta i markedsreguleringen av epler og matpoteter forplikter seg til å besvare spørsmål/oppgaver fra Grøntprodusentenes Samarbeidsråd knyttet til forhold som har betydning for reguleringen.

Omsetningsrådet kan kreve at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd etablerer skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering og kontrollere at rutinene blir overholdt. Rutinene

Foreløpig

skal sikre en forsvarlig informasjonshåndtering slik at ingen bransjeaktør får en konkurransemessig fordel som kan være konkurransevridende.

§ 5-2. *Forholdet til forvaltningsloven og klage*

Forvaltningsloven gjelder for Omsetningsrådets virksomhet med de særlige bestemmelser som følger av omsetningsloven med tilhørende forskrifter.

Enkeltvedtak fattet av Landbruksdirektoratet i medhold av omsetningsloven § 3 femte ledd kan påklages til Omsetningsrådet.

Enkeltvedtak fattet av Grøntprodusentenes Samarbeidsråd etter delegering kan påklages til Omsetningsrådet.

Det er ikke klagerett på Omsetningsrådets vedtak jf. omsetningsloven § 11 fjerde ledd.

§ 5-3. *Opplysningsplikt og kontroll*

Omsetningsrådet kan kreve de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for å utøve kontroll og forvalte ordningene på en tilfredsstillende måte. Regnskapsopplysninger kan kreves attestert av revisor. Det kan også kreves sammenstilling av opplysninger.

Omsetningsrådet fører kontroll med at bestemmelsene i denne forskrift med tilhørende regelverk blir overholdt og kan herunder foreta stedlig kontroll. Virksomheten plikter å yte bistand ved slik kontroll.

§ 5-4. *Tilbakebetaling*

Feil i utbetalingen eller brudd på disse bestemmelsene eller vilkår fastsatt i medhold av disse, kan medføre pålegg om tilbakebetaling av tilskudd eller trekk i senere tilskudd.

§ 5-5. *Dispensasjon og utfyllende bestemmelser*

Omsetningsrådet kan gi dispensasjon fra og utfyllende retningslinjer til denne forskriften.

§ 5-6. *Ikrafttreden*

Denne forskrift trer i kraft straks. Samtidig oppheves Retningslinjer for markedsregulering av epler, matpoteter og honning sine bestemmelser som gjelder epler og matpoteter.»

Foreløpig

2. Omsetningsrådet delegerer myndigheten til å kreve opplysninger og føre kontroll etter forskriften § 5-3 til Landbruksdirektoratet. Det samme gjelder retten til å kreve tilbakebetaling etter § 5-5 og gi dispensasjon fra forskriften etter § 5-5.

3. Omsetningsrådet bestemmer at Grøntprodusentenes Samarbeidsråd skal etablere skriftlige interne rutiner for informasjonshåndtering og kontrollere at rutinene blir overholdt.

4. Omsetningsrådet vedtar følgende retningslinje for markedsregulering av honning:

«Retningslinje for markedsregulering av honning

1. *Formål og - avgrensning*

Markedsreguleringens formål innen honning er gjennom et sett av virkemidler å sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk.

Markedsreguleringen gjelder bare norskproduserte varer.

Tilskudd skal i samsvar med omsetningsloven utformes konkurransenøytralt i forhold til produsentene og omsetningsleddene.

2. *Avsetningstiltak for honning*

2-1 *Tiltak*

Avsetningsmidler kan anvendes til markedsregulerende tiltak for norskprodusert vare som Honningcentralen i medhold av disse bestemmelsene setter i verk.

2-2 *Lagring*

For honning som Honningcentralen overlagrer til ny sesong, kan det anvendes midler til dekning av rentetap og lagerkostnader. Overgang fra en sesong til neste regnes per 1. oktober. Som overlagret regnes lagerbeholdning utover 300 tonn. Rentetap beregnes på grunnpris ved levering til Honningcentralen med den sats som fastsettes av Omsetningsrådet. Rentetap regnes fra 1. januar.

Lagerkostnadene per kg overlagret vare beregnes ved at de samlede lagerkostnader i den sesong som utløper deles med disponibelt kvantum for salg i samme sesong. Lagerkostnadene fastsettes av Omsetningsrådet på grunnlag av beregninger fra Honningcentralen over utgifter til lagerhold ved Honningcentralens anlegg på Kløfta og i Grimstad. Den samlede sats for rentetap og lagerkostnader per kg kan etter vurdering fra Omsetningsrådet korrigeres for eventuelle endringer i engrospris i den nye sesong i forhold til den foregående.

2-3 *Salg til spesialmarkeder*

Det tap som dekkes er differanse mellom avregningsprisen for ordinære leveranser på det innenlandske marked på tidspunkt for salg og oppnådd pris ved salg til spesialmarkeder. Utenom salgsprisdifferensen dekkes eventuelle transportutgifter fra lager til bestemmelsessted, forsikringsutgifter ved denne transport og agentprovisjon. Utgifter dekkes etter søknad basert på dokumenterte kostnader. Med salg til spesialmarkeder menes for eksempel skip og fly i utenriksfart, fangst og fiske i fjerne farvann, til oljeplattformer og til Svalbard.

2-4 *Reklame og salgsaktiviteter*

Tilskudd kan ytes til salgsfremmende reklame og salgsaktiviteter som ikke refererer til bestemte produsenter eller omsetningsledd. Utgifter dekkes etter søknad basert på dokumenterte kostnader og innenfor rammen av budsjetterte beløp.

2-5 *Disponible midler*

Tilskudd er betinget av at Omsetningsrådet disponerer det nødvendige beløp til formålet.

3. *Sluttbestemmelser*

3-1 *Opplysningsplikt*

Landbruksdirektoratet kan kreve de opplysninger og den dokumentasjon, herunder regnskapsmateriale, forretningspapirer og liknende dokumenter, som er nødvendig for å behandle søknader, utøve kontroll og forvalte ordningene på en tilfredsstillende måte.

Foreløpig

Landbruksdirektoratet kan kreve at opplysningene bekreftes av statsautorisert eller registrert revisor.

3-2 *Kontroll*

Landbruksdirektoratet fører kontroll med at disse bestemmelsene blir overholdt og kan herunder foreta stedlig kontroll hos den som mottar tilskudd. Virksomheten plikter å yte bistand ved slik kontroll.

3-3 *Tilbakebetaling*

Feil i utbetalingen eller brudd på disse bestemmelsene eller vilkår fastsatt i medhold av disse, kan medføre pålegg om tilbakebetaling av tilskudd eller trekk i senere tilskudd.

3-4 *Utfyllende bestemmelser*

Omsetningsrådet kan gi utfyllende bestemmelser.

3-5 *Ikrafttreden*

Denne retningslinjen trer i kraft straks.»

Foreløpig

Grønt - Ny forskrift om markedsregulering i grøntsektoren

Innledning

I jordbruksoppgjøret 2025 ble det satt av 2,5 mill. kroner over statsbudsjettet til reguleringslagring av epler i 2026. Bevilgningen skal benyttes til å øke satsene for reguleringslagring. Det er derfor behov for å fastsette nye tilskuddssatser innen høsten 2026, noe som fører til behov for endringer av regelverket.

Det fremmes med dette en innstilling til Omsetningsrådet hvor det foreslås en revidering av gjeldende regelverk for markedsregulering av epler, matpoteter og honning, inkludert fastsetting av nye tilskuddssatser for reguleringslagring av epler. Foreslåtte endringer innebærer primært en opprydding i formelle forhold og kodifisering av gjeldende praksis. Forslaget innebærer i liten grad endringer i praksis.

Landbruksdirektoratet foreslår å splitte opp gjeldende retningslinjer i to regelverk, ett for epler og matpoteter, og ett for honning. Dette vil etter direktoratets mening gi regelverket en mer logisk struktur, og gjøre regelverket lettere tilgjengelig for aktørene innenfor disse ulike produksjonene.

Denne saken gjelder forslag til ny forskrift om markedsregulering av epler og matpoteter. Reglene om markedsregulering av honning i gjeldende retningslinje vil gjelde videre etter at ovennevnte forskrift er vedtatt. Samtidig oppheves retningslinjens bestemmelser om markedsregulering av epler og matpoteter. En revidering av regelverket om honning vil skje på et senere tidspunkt.

Omsetningsrådet ble orientert om denne saken i møtet 18. mai 2026, sak 43/26. Landbruksdirektoratet sendte forslag til forskrift om markedsregulering av epler og matpoteter på høring 31. august 2026, med høringsfrist 12. oktober 2026.

I det kommende gjennomgår vi gjeldende rett og forslag til endringer i regelverket. Videre presenterer vi mottatte høringsinnspill, samt redegjør for direktoratets vurderinger av disse.

Foreløpig

Gjeldende rett

<u>Generelt om retningslinjen for epler, matpoteter og honning</u>

Gjeldende retningslinje for markedsregulering av epler, matpoteter og honning gir et rammeverk for markedsreguleringen av disse tre produktene.

Formålet med retningslinjen for epler og potet, er å legge til rette for at markedsreguleringen av disse produktene kan gjennomføres på en mest mulig effektiv måte, og å bidra til uttak av avtalt målpris i samsvar med forutsetningene om at målpris skal kunne oppnås ved markedsbalanse. For honning er formålet å sikre et balansert marked i samsvar med gjeldende landbrukspolitikk.

Forskjellen for epler og matpotet på den ene side, og honning på den andre, er at det fastsettes målpris i jordbruksavtalen for eple og matpotet, men ikke for honning. Det er bare norskproduserte varer som er omfattet av ordningene.

Ifølge retningslinjen skal tilskuddene utformes konkurransenøytralt overfor produsentene og omsetningsleddene. Med konkurransenøytralt menes at ingen skal ha konkurransefordeler eller ulemper som følge av regelverket under markedsreguleringen.[1]

Den gjeldende retningslinjen har en generell del som gjelder alle tre produkter, og en spesiell del som gjelder hver av produktene for seg.

Spesielt om den gjeldende retningslinjens regulering av epler og matpoteter

Grøntprodusentenes Samarbeidsråds oppgaver

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) er tillagt viktige oppgaver når det gjelder markedsreguleringen av epler og matpoteter. Etter at Gartnerhallen opphørte å være markedsregulator på frukt og grønt-området i år 2000, har GPS overtatt mange av de oppgavene som før lå til Gartnerhallen, uten at GPS anses å være markedsregulator.[2]

GPS er en forening for produsenter av poteter, grønnsaker, frukt og bær. Formålet til GPS er å stimulere til produsentsamarbeid på tvers av grossisttilhørighet/industritilhørighet. Det samarbeides om markedstilpasning og prisanbefalinger for norske poteter, grønnsaker, frukt og bær.

GPS har en egen avdeling som heter «GPS avsetningstiltak» som er tillagt arbeidet med administrering av markedsreguleringstiltak innen grøntsektoren, i dag begrenset til matpoteter og epler. GPS Avsetningstiltak legger frem eget årsregnskap og årsrapport. Virksomheten er ifølge årsrapporten finansiert gjennom tilskudd fra Omsetningsrådet.[3] Avdelingen legger også frem eget regnskap for gjennomførte markedsreguleringstiltak.

Som et ledd i markedsreguleringen arrangerer GPS ukentlige markedsmøter. Markedsmøtet er et samarbeids- og informasjonsmøte for grøntprodusentene i Norge og er bare åpent for produsenter. På grunnlag av noteringspris fra foregående uke, forventede produktmengder i inneværende og kommende uke, kvalitetsvurderinger, målpriser, tollavgiftssatser, importpriser, lagerstatus og årstid, diskuterer markedsmøtet markedssituasjonen og anbefaler priser for kommende uke. Representanter fra produsentorganisasjonene Gartnerhallen SA, Nordgrønt SA og Produsentforeningen 1909 deltar på disse markedsmøtene. Landbruksdirektoratet deltar som observatør.

Mange av de oppgavene som GPS har, forutsetter at organisasjonen har unntak fra konkurranseloven, med grunnlag i primærnæringsunntaket (se nedenfor).

GPS' krav på opplysninger fra andre markedsaktører og informasjonsplikt

For at GPS skal kunne utarbeide prognoser, har markedsaktører som ønsker å delta i markedsreguleringen av epler og matpoteter plikt til å gi opplysninger til GPS om forhold som har betydning for reguleringen.

GPS har som et ledd i å ivareta konkurransenøytralitetshensynet, plikt til å informere («informasjonsplikt») markedsaktører samtidig om avlingsprognoser og om iverksettelse av reguleringstiltak.

Foreløpig

[1] Definisjonen av konkurransenøytralitet er hentet fra Omsetningsrådets praksis.
[2] Se Omsetningsrådets protokoll fra møte 19. mars 1999, sak nr. 16 på side 22.
[3] GPS årsrapport for 2025 side 1.

Spesielt om markedsreguleringen av epler

Tilskudd for epler som leveres til fabrikk

Retningslinjen bestemmer at det kan gis tilskudd til yrkesprodusenter, fruktlagre, fruktsalgslag og grossister (heretter «tilskuddsberettiget») som leverer epler i kvalitet klasse 1 til industrien som industrifrukt. Retningslinjen presiserer imidlertid ikke hvilke krav som må være oppfylt for at epler kan klassifiseres i kvalitetsklasse 1.

Fruktdyrkere som bruker epler fra egen avling i egen industriproduksjon, er ikke tilskuddsberettiget. Tilskuddet kan dessuten bare gis til den type eplesorter som på forhånd er bestemt av GPS. For å få tilskudd må det leveres minst 2 000 kg epler. Retningslinjen inneholder beløpssatser per kg, og ramme for hvor mye tilskudd som samlet sett kan gis. Rammen og tilskuddssatsene er fastsatt med grunnlag i den årlige i jordbruksavtalen.

For å få tilskudd må en tilskuddsberettiget på forhånd melde fra til GPS om kvantum som ønskes levert, samt angivelse av sort, kvalitet, sted og tid for levering. GPS foretar kontroll av disse opplysningene. Forhåndsinnmelding er en forutsetning for å få utbetalt tilskudd.

Søknad om tilskudd skal sendes GPS senest 1 måned etter at levering av epler til industrien er avsluttet for sesongen. Med søknaden skal det følge dokumentasjon for leveransen, utstedt av mottaker av eplene. Dokumentasjonen skal inneholde leveringsdato, kvantum, sort, kvalitet, pris og hvem som har levert varen. GPS sender samlet oppgave over det kvantum epler klasse 1 som er levert til fabrikk til Omsetningsrådet innen 1. mars.

Det kan i forbindelse med søknad om tilskudd for levering av epler til fabrikk også søkes om tilskudd til frakt av varen etter bestemte satser, basert på dokumentasjon om kvantum og lengde på transporten.

Tilskudd til reguleringslagring

Det kan ifølge retningslinjen også søkes om tilskudd til reguleringslagring av epler i november.

Det er bare fruktlagre og produsenter som er godkjent av Landbruksdirektoratet, kalt «lagringsverter», som kan delta i reguleringslagringen. Nye fruktlagre eller produsenter som disponerer kjølelagerkapasitet til lagring av epler, må melde fra til Landbruksdirektoratet før 1. oktober i den aktuelle lagringssesongen.

GPS skal, så snart de har oversikt over årets avling av epler, søke Omsetningsrådet om hvilke sorter og kvantum som maksimalt kan reguleringslagres. Omsetningsrådet fastsetter øvre grense for lagringskvantum av epler som kan få tilskudd, samt hvilke sorter det kan betales tilskudd for.

Lagringsverter skal ved første telledato per 16. november, gi spesifiserte oppgaver over totale lagerbeholdninger, sortsfordeling og kvaliteter i den form som Grøntprodusentenes Samarbeidsråd krever. Videre skal det gis spesifisert oppgave over det kvantum av de forskjellige sorter som ønskes reguleringslagret. Minstekvantum for å søke om tilskudd til reguleringslagringen er at det er planlagt lagret minst 5 000 kg for den enkelte sort per lagringsvert. GPS gjør en vurdering av kvantum på grunnlag av den samlede oversikten over søknader. I GPS' vedtak som fastsetter den enkelte lagringsverts reguleringslagring, kan

Foreløpig

GPS begrense kvantumet som innvilges tilskudd, bl.a. på bakgrunn av de rammene som Omsetningsrådet har satt når det gjelder omfanget av ordningen for den enkelte sesong.

Lagringsverter kan sende søknad til GPS med oppgaver over lager per 16. og 30. november. Søknadene skal inneholde kvantum av de forskjellige eplesortene som det søkes om tilskudd for.

Omsetningsrådet vedtar satsene for lagringen. I praksis har satsene vært uendret i flere sesonger. For reguleringslagret vare, gis en lagringsgodtgjørelse for vare på lager ved telledatoene 16. og 30. november. De gjeldende satsene er kr 0,70 per kg for lager registrert 16. november og kr 0,70 per kg for lager registrert 30. november, dvs. lik sats for begge datoer. Lagringsgodtgjørelse kan ikke gis etter 1. desember.

Spesielt om markedsregulering av matpotet

Det følger av retningslinjen at det kan iverksettes avsetningstiltak for matpoteter i år med store overskudd. Det finnes to avsetningstiltak som kan benyttes, henholdsvis leveranser av matpoteter til industri og/eller leveranser til fôr.

Det er GPS som foretar en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak. Vurderingen gjøres årlig på bakgrunn av Landbruksdirektoratets registrering av lagerbeholdning av matpoteter per 1. november og på bakgrunn av informasjon fra grossistene. I gjeldende retningslinje står det 15. november, men i realiteten er det altså 1. november direktoratet foretar registreringen. Det var kun i sesongen 2024/2025 at vurderingen ble gjort på bakgrunn av registrert beholdning per 15. november.

GPS fordeler kvantum poteter på industri og/eller fôr. Dersom poteter skal leveres til industri, forhandler GPS med aktuelle industriaktører om kvantum og leveringsvilkår.

GPS søker Omsetningsrådet om iverksetting av avsetningstiltak for matpoteter. Søknaden skal inneholde forslag til kvantum som skal reguleres, hvilke sorter tiltakene gjelder for, og forslag til nedskrivningssats. Søknaden skal også inneholde en beskrivelse av hvordan reguleringen skal gjennomføres, og en oversikt over kostnader knyttet til kontrolltiltak.

Etter at Omsetningsrådet har vedtatt iverksetting av tiltak, fordeler GPS kvoter mellom godkjente omsetningsledd i markedsordningen for poteter. GPS fordeler kvotene ut fra registrert potetbeholdning hos de ulike omsetningsleddene med fratrekk av forventet salg.

Aktørene som har deltatt i ordningen sender revisorattesterte oppgaver til GPS i etterkant av reguleringen. GPS foretar utbetaling av tilskudd til aktørene.

Markedsregulering av honning

Fordi denne saken gjelder forslag til forskrift om markedsregulering av epler og matpoteter, gis det ikke noen omtale av gjeldende rett når det gjelder honning.

Sluttbestemmelsene i retningslinjen

Ifølge de generelle sluttbestemmelsene i retningslinjen, har Landbruksdirektoratet myndighet til å føre kontroll med at retningslinjen blir overholdt. Direktoratet kan i denne forbindelse kreve de opplysninger som er nødvendig for å behandle søknader, utøve kontroll og for å forvalte ordningene på en tilfredsstillende måte.

Foreløpig

Dersom slik kontroll avdekker feil i utbetalingen eller brudd på bestemmelsene kan dette medføre pålegg om tilbakebetaling av tilskudd eller trekk i senere tilskudd.

Forslag til ny forskrift om markedsregulering i grøntsektoren

Innledning

Det foreslås en revidering av gjeldende regelverk for markedsregulering av epler, matpoteter og honning, inkludert fastsetting av nye tilskuddssatser for reguleringslagring av epler. Landbruksdirektoratet som sekretariat for Omsetningsrådet ser behov for å oppdatere regelverket for markedsreguleringen av disse produktene i samsvar med den utviklingen som har skjedd på Omsetningsrådets regelverk ellers. Det vises her til gjennomgangen som ble gjort av regelverket for markedsreguleringen av melk, kjøtt og egg, og korn i 2020. Informasjon om denne prosessen finner du her:

https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/styrer-rad-og-utvalg/omsetningsradet/informasjon-om-forarbeider-og-endringer-i-omsetningsradets-regelverk-vedtatt-22.juni-2020

Det ble i denne gjennomgangen fokusert på to problemstillinger som også er relevante for nærværende gjennomgang. For det første å bringe regelverket i samsvar med «dagens krav». I denne forbindelse ble det avklaret at Omsetningsrådets virksomhet (inkludert markedsregulatorene), omfattes av forvaltningsloven, noe som førte til en egen bestemmelse om dette i markedsreguleringsforskriften. At forvaltningsloven gjelder betyr at reglene om inhabilitet, og taushetsplikt om personlige og konkurransemessige sensitive opplysninger, gjelder for personer som deltar i myndighetsutøvelsen. Noen av retningslinjene ble i denne forbindelse bestemt til å bli fastsatt i forskrifts form, i samsvar med forvaltningsloven.

For det andre satt gjennomgangen søkelys på behovet for at regelverket ikke skulle være konkurransevridende. Det ble i denne forbindelse særlig utviklet nye regler om informasjonshåndtering. Dette gjaldt både internt i Omsetningsrådet, og videre for markedsregulatorene i forbindelse med deres virksomhet. Det ble utviklet en egen instruks for Omsetningsrådets virksomhet, og bestemt at alle markedsregulatorene skulle ha egne interne rutiner for informasjonshåndtering basert på prinsippene som gjelder for forsvarlige internkontrollsystemer.

Markedsregulering av epler, matpoteter og honning var i begrenset grad omfattet av gjennomgangen som ledet til endringene i regelverket i 2020. Dette hadde bl.a. sin bakgrunn i at det ikke er en egen markedsregulator for disse produktene, og at markedsreguleringen på dette området er relativt begrenset. Markedsregulering av epler, matpoteter og honning omfatter først og fremst noen tiltak i form av avsetningstak (typisk reguleringslagring). Den omfatter ikke forsynings- og mottaksplikt. Landbruksdirektoratet ser imidlertid at, når det skal gjøres endringer i reglene om markedsregulering av epler, matpoteter og honning, er det grunn til å gjennomgå også dette regelverket for å få dette harmonisert med det øvrige regelverket om markedsregulering. Dette gjelder særlig GPS sin forvaltning av avsetningstiltakene. Det gjøres ikke grundige redegjørelser for de endringene som foreslås, men vises til dokumentene nevnt ovenfor som ligger på Landbruksdirektoratets nettsider.

Landbruksdirektoratet foreslår å splitte opp gjeldende retningslinjer i to regelverk, ett for epler og matpoteter og ett for honning. Dette vil gi regelverket en mer logisk struktur, og gjøre regelverket lettere tilgjengelig for aktørene innenfor disse ulike produksjonene.

Foreløpig

Noen problemstillinger knyttet til ordningene avsetningstiltak for epler og matpoteter

Slik retningslinjen er utformet i dag bør noen forvaltningsrettslige- og konkurranserettslige spørsmål klargjøres. Til forvaltningsretten hører om hvorvidt regelverket skal fastsettes i forskrifts form. Videre bør forholdet til inhabilitetsregler og taushetsplikt avklares, og om hvorvidt det er behov for regler om markedsreguleringens forhold til den generelle forvaltningsretten (klageadgang osv.) i forskriften. Til konkurranseretten hører spørsmålene om ordningens forhold til primærnæringsunntaket i konkurranseloven og kravet om konkurransenøytralitet.

Hjemling av regelverket

Dagens retningslinje er hjemlet i omsetningsloven § 11 første ledd. Denne hjemmelen gjelder Omsetningsrådets disponering av omsetningsmidler som er plassert i omsetningsfondene. Den juridiske «konstruksjonen» regelverket bygger på kan betegnes som «vilkår for begunstigende vedtak». Omsetningsrådet setter vilkår for bruken av de bevilgede midlene, vilkårene kan settes i form av enkeltvedtak, forskrifter eller retningslinjer.

Som nevnt innledningsvis kommer tilskuddsmidlene som finansierer markedsregulering av epler og poteter fra statsbudsjettet, ikke fra omsetningsavgifter.[4] Midlene fra statsbudsjettet plasseres på egne fond som blir disponert av rådet i henhold til omsetningsloven § 11 første ledd.

Retningslinje eller forskrift

Reglene i retningslinjen bestemmer hvilke aktører innenfor produksjon av epler og matpoteter som er tilskuddsberettiget, og hvilke betingelser som må være oppfylt for at tilskudd skal gis. Det gis også regler om reaksjoner ved brudd på betingelsene. Reglene i retningslinjen gjelder dermed rettigheter eller plikter til et ubestemt antall eller en ubestemt krets av personer, jf. forvaltningsloven § 2, første ledd bokstav c. Det må dermed antas at reglene skal fastsettes i forskrifts form.

Reguleringens forhold til forvaltningslovens regler om inhabilitet og taushetsplikt mv.

Inhabilitet og taushetsplikt

Det må antas at GPS sine oppgaver når det gjelder å innhente informasjon og foreta disposisjoner i form av ulike avsetningstiltaket som et ledd i gjennomføringen av norsk landbrukspolitikk er en offentlig oppgave som reguleres av forvaltningsloven i den utstrekning loven kommer til anvendelse på denne type virksomhet. Dette gjelder særlig reglene om inhabilitet (forvaltningsloven § 6) og taushetsplikt om personlige forhold eller opplysninger om forretningsforhold av konkurransemessig betydning (forvaltningsloven § 13). Reglene om inhabilitet gjelder for «enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan», jf. fvl. § 10. Det samme gjelder for reglene om taushetsplikt, jf. fvl. § 13 første ledd.

Behov for en generell bestemmelse om forvaltningsloven

Siden GPS ikke regnes som markedsregulator, må det antas at den generelle markedsreguleringsforskriften ikke kommer til anvendelse på denne virksomheten. GPS

[4] Markedsreguleringen av grøntsektoren var tidligere finansiert av omsetningsavgift, innført fra 1. januar 1943. Dette ble endret i 1982, da finansieringen ble overført til statsbudsjettet (Ref. Omsetningsrådets protokoll fra møte 19. mars 1999, side 24).

Foreløpig

foretar likevel som nevnt mange av de samme tiltakene som markedsregulatorene. Dette gjelder særlig avsetningstiltak som reguleringslagring, og prisnedskriving for å gjøre varene lettere å omsette i markedet.

En arbeidsgruppe nedsatt av Omsetningsrådet «Arbeidsgruppe juss» konkluderte i en rapport […] at forvaltningsloven gjaldt for Omsetningsrådets virksomhet når dette fremgår ved en tolkning av de materielle bestemmelsene i loven. Den konkluderte at dette også gjaldt markedsregulatorene, i den utstrekning disse har fått delegert oppgaver fra Omsetningsrådet. Dette førte til at Omsetningsrådet så behov for å innføre en ny regel i markedsreguleringsforskriften § 7-2 «Forholdet til forvaltningsloven og klage». Det kan på dette grunnlag vurderes om det skal innføres en tilsvarende regel i forskriften om markedsregulering av epler og matpoteter.

GPS utfører noen oppgaver, reguleringslagring og nedskriving til fabrikk eller fôr, som er helt eller delvis sammenfallende med markedsregulatorenes oppgaver i sektorer med markedsregulator. Når det gjelder markedsregulatorenes utførelse av disse oppgavene, er det antatt at denne virksomheten ikke innebærer at det treffes enkeltvedtak som kan påklages. Grunnen til dette, er at markedsregulatorene uansett legger varer på lager mv., og at lagringen og leveranser til alternativ anvendelse, dermed kan ses i sammenheng med en del av markedsregulators kommersielle virksomhet. Virksomheten er dermed ikke offentlig virksomhet i forvaltningslovens forstand som er et kriterium for at det skal treffes enkeltvedtak som kan påklages.

Dette stiller seg annerledes for GPS. GPS er, selv om virksomheten ikke er et offentlig forvaltningsorgan, ikke en virksomhet som har karakter av å drive kommersiell virksomhet. GPS er å anse som en forening. GPS er tildelt en oppgave i regelverket fastsatt av Omsetningsrådet, som går ut på å gjennomføre visse avsetningstiltak. Dette gjøres etter at kommersielle aktører har søkt GPS om å få tilskudd til denne virksomheten, som deretter skal vurderes etter kriterier som er fastsatt i regelverket. Dette gir denne virksomheten et offentlig forvaltningspreg, som tilsier at GPS sine avgjørelser ved behandlingen av søknadene er enkeltvedtak. Både Omsetningsrådet og Landbruksdirektoratet har oppgaver i forskriften. Disse driver utvilsomt offentlig forvaltningsvirksomhet som er omfattet av forvaltningsloven.

Foreløpig

Landbruksdirektoratet mener derfor at det er grunn til å innta en tilsvarende regel som markedsreguleringsforskriften § 7-2 i forskriften om GPS sin myndighetsutøvelse.

Ordningens forhold til konkurranseloven

Generelt

Markedsregulering av jordbruksprodukter er unntatt fra konkurranselovens[5] forbudsbestemmelser, § 10 (Konkurransebegrensende avtaler mellom foretak), og § 11 (Utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling), i henhold til konkurranseloven § 3 og unntaksforskriften[6] («primærnæringsunntaket»).

[5] Lov 12. mai 2004 nr. 12 om konkurranse mellom foretak og kontroll med foretakssammenslutninger (konkurranseloven).
[6] Forskrift 23. april 2004 nr. 651 om unntak for samarbeid mv. innen landbruk og fiske.

Unntaksforskriften § 2 lyder:

> «Konkurranseloven § 10 og § 11 kommer ikke til anvendelse på avtaler, beslutninger, samordnet opptreden mellom, eller ensidige handlinger foretatt av, *primærprodusenter eller deres organisasjoner* som er i samsvar med:
>
> a. *lov eller forskrift som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeriprodukter*, eller
>
> b. *avtale mellom staten og næringsorganisasjoner som regulerer produksjon eller omsetning av landbruks- og fiskeriprodukter*.» (understreket og kursivert her)

Bestemmelsen gir aktørene som er omfattet av unntaket adgang til å innhente og dele prisinformasjon og annen informasjon som ellers ville vært forbudt etter Konkurranseloven § 10. Disse har også adgang til å opptre i markedet på en måte som ellers hadde vært i strid med § 11 om utilbørlig utnyttelse av dominerende stilling.

Ifølge unntaksforskriftens § 4 plikter enhver som vil påberope seg unntaket overfor konkurransemyndighetene å redegjøre for hvilken lov, forskrift eller avtale som regulerer forholdet.

Konkurranseloven og unntaksforskriften hører under Konkurransetilsynet.

Kravet «primærprodusenter eller deres organisasjoner»

Ifølge bestemmelsen er det bare disposisjoner gjort av bestemte markedsaktører, «primærprodusenter eller deres organisasjoner» som kan unntas. Disposisjonene må også være i samsvar med «lov eller forskrift» som regulerer produksjon eller omsetning av landbruksprodukter.

Som nevnt ovenfor er Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) tillagt oppgaver når det gjelder markedsreguleringen av epler og poteter. Disse ble overført fra Gartnerhallen til GPS 1. juli 2000. GPS anses ikke å være markedsregulator, men er tillagt flere av de oppgaver som tradisjonelle markedsregulatorer har, typisk avsetningstiltak.[7] Mange av de oppgavene som GPS har, forutsetter at organisasjonen har unntak fra konkurranseloven med grunnlag i primærnæringsunntaket. Dette gjelder f.eks. innhenting og deling av informasjon om volumer og anbefalinger om priser (se redegjørelsen om gjeldende rett ovenfor).

Bakgrunnen for overføringen av ansvaret fra Gartnerhallen til GPS, var at Gartnerhallen høsten 1997 inngikk et samarbeid med Bama AS og NorgesGruppen om oppretting av et felles aksjeselskap, GRO AS og GRO Industrier AS. Dette samarbeidet reiste spørsmål ved Gartnerhallens markedsreguleringsfunksjon.[8] Omsetningsrådet fikk derfor i oppdrag å gjennomgå situasjonen for markedsreguleringen i potet- og grøntsektoren og å ta stilling til hvordan markedsreguleringen heretter skulle administreres.

Det heter i St prp. nr. 67 (1997–1998) om jordbruksoppgjøret 1998:

> «Grøntsektoren er i dag i stor grad preget av vertikal integrasjon. Omorganiseringen av AL Gartnerhallen og etableringen av et nytt integrert selskap Gartnernes

[7] Se Omsetningsrådets protokoll fra møte 20. mars 2000, sak nr. 6 på side 9.

[8] Se Oslo Tingretts dom 25. november 2005 (04-083506TVI-OTIR/01) som handlet om erstatningskrav mot Gartnerhallen etter overføringen av ansvaret.

Foreløpig

> Ressursorganisasjon AS (GRO AS) gir en ny situasjon i forhold til det etablerte markedsreguleringsansvaret.
>
> *AL Gartnerhallens deltakelse i de felles selskaper kan innvirke på premissgrunnlaget for markedsreguleringen innen grøntsektoren*. Omsetningsrådet får ansvaret for å gjennomgå den nye situasjon for markedsreguleringen i potet- og grøntsektoren og ta stilling til hvordan markedsreguleringen heretter skal administreres innenfor gjeldende lov- og avtalebestemmelser.» (kursivert her)

Omsetningsrådet utredet deretter spørsmålene rundt Gartnerhallens funksjon som markedsregulator. Saken ble behandlet flere ganger i rådet.[9]

Rådet fattet følgende vedtak 20. mars 2000 der det heter at:

> «Med heimel i Stortinget si behandling av St.prp. nr. 67 (1997–98) Jordbruksoppgjøret 1998, *vedtek Omsetningsrådet at Gartnerhallen sitt ansvar for å administrere gjennomføringa av avsetningstiltaka i grøntsektoren vert ført over til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS)*. Desse endringane vert iversett frå 01.07.2000. Ansvaret for faglege tiltak og opplysningsarbeid vert overført til Omsetningsrådet.» (kursivert her)

Som det kan ses av det foregående, ble overføringen av ansvaret for markedsreguleringen innen grøntsektoren fra Gartnerhallen til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS), begrunnet med at omorganiseringen av sektoren som førte til vertikal integrasjon og at Gartnerhallen hadde etablert nye selskaper i form av aksjeselskaper sammen med Bama AS og NorgesGruppen. Det ble fremholdt at Gartnerhallens deltakelse i disse felles selskaper kunne innvirke på premissgrunnlaget for markedsreguleringen innen grøntsektoren, noe Omsetningsrådet tok konsekvensene av ved sitt vedtak 20. mars 2000.

Som nevnt er den virksomheten som GPS driver, med innhenting og deling av opplysninger fra markedet som en del av markedsreguleringen, avhengig av at den virksomheten kan unntas fra konkurranseloven. Særlig gjelder dette loven § 10 om konkurransebegrensende avtaler mellom foretak, som omfatter innhenting og deling av konkurransesensitiv informasjon.

Det er bare «primærprodusenter eller deres organisasjoner» som kan unntas fra konkurranseloven. Når det gjelder markedsregulatorene for melk, kjøtt og egg, og korn, dvs. Tine SA, Nortura SA og Felleskjøpet AGRI SA, er disse alle samvirker som er direkte og uten unntak eiet av primærprodusenter. Denne eierstrukturen oppfyller utvilsomt kravet til unntak fra konkurranseloven.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) har en annen eierstruktur. Organisasjonen er ikke et samvirke, men en forening/medlemsorganisasjon. Organisasjonen har imidlertid medlemmer som er samvirker, dvs. Gartnerhallen SA, Nordgrønt SA, og Produsentforeningen 1909 – disse er eiet av produsenter. Denne organiseringen av eierskapet, at GPS ikke eies direkte av produsenter, men av samvirker som eies av produsenter, har ikke blitt sett på som problematisk i relasjon til forskriftens krav om at det

[9] Sak om overføring av ansvar for markedsregulering av grønt ble behandlet i Omsetningsrådet 19.3, 12.4, 11.11 og 29.11.1999. Vedtaket om overføringen til GPS ble gjort 20. mars 2000.

Foreløpig

bare gis unntak for handlinger gjennomført av «primærprodusenter eller deres organisasjoner».

Kravet om hjemmel i lov, forskrift eller avtale

Det stilles også krav om disposisjonene som primærprodusenter eller deres organisasjoner gjør må også være i samsvar med «lov eller forskrift» som regulerer produksjon eller omsetning av landbruksprodukter.

Som nevnt plikter enhver som vil påberope seg unntaket overfor konkurransemyndighetene å redegjøre for hvilken lov, forskrift eller avtale som regulerer forholdet. GPS må dermed kunne påvise at de handlingene som ellers ville vært i strid med forbudsbestemmelsene i konkurranseloven, kan hjemles i lov, forskrift eller avtale som regulerer produksjon eller omsetning av landbruksprodukter.

GPS sine oppgaver i markedsreguleringen av frukt og grønt fremgår av jordbruksavtalen.[10] Ellers er det nærmere innholdet i ansvaret regulert i retningslinjen. Når unntaksforskriften stiller krav om lov, forskrift eller avtale, vil det etter direktoratets mening være en fordel om det nærmere ansvaret reguleres i forskrifts form. En rettighet beskrevet i en retningslinje gir ikke grunnlag for unntak fra konkurranseloven. Forskriftsfesting vil også tydeliggjøre innholdet og omfanget av GPS sitt unntak fra konkurranseloven, jf. kravet om tydelig hjemmel for unntak fra forbudsbestemmelsene.

Foreløpig

Konkurransenøytralitet

Som foran nevnt, satte gjennomgangen av regelverket i 2020 søkelys på behovet for at regelverket ikke skulle være konkurransevridende. Det ble i denne forbindelse særlig utviklet nye regler om informasjonshåndtering, dette gjaldt både internt i Omsetningsrådet, og videre for markedsregulatorene i forbindelse med deres virksomhet.

Det ble utviklet en egen instruks for Omsetningsrådets virksomhet. Det ble også bestemt at alle markedsregulatorene skulle ha egne interne rutiner for informasjonsrutiner basert på prinsippene som gjelder for forsvarlige internkontrollsystemer. Det vises til den begrunnelse som er gitt for dette i ovennevnte gjennomgang.

Landbruksdirektoratet foreslår at det stilles tilsvarende krav til GPS når der gjelder deres virksomhet. Dette innebærer at Omsetningsrådet på et senere tidspunkt kan treffe vedtak som pålegger GPS å utarbeide interne retningslinjer om håndtering av konkurransesensitiv informasjon, på lik linje med de krav som stilles overfor markedsregulatorene.

Nærmere om forskriftens bestemmelser om markedsregulering av epler

Definisjon av epler klasse 1

Tilskudd til fabrikklevering av epler og tilskudd til reguleringslagring av epler i retningslinjen gjelder epler av kvalitet klasse 1. Retningslinjen utdyper imidlertid ikke hvilke krav som gjelder for å kunne klassifisere et eple som klasse 1. Landbruksdirektoratet anbefaler at en definisjon innlemmes i forskriften.

[10] Se Jordbruksavtalen 2026-2027, punkt 5.1 hvor det heter at «I grøntsektoren omfatter markedsreguleringen epler og poteter, og ansvaret er tillagt Grøntprodusentenes Samarbeidsråd.»

I høringsnotatet foreslo direktoratet følgende definisjon:

> «Med epler av kvalitet klasse 1 menes epler som oppfylle de tradisjonelle kvalitetskrav som markedet har satt til epler som god handelsvare. Herunder menes at eplene skal være
>
> a) normalt utviklet med typiske sortsegenskaper og med modnings- eller utviklingsgrad som gir full bruksverdi
>
> b) tilnærmet fri for synlige tegn til råte og mugg
>
> c) tilnærmet fri for insekter og insektskader
>
> d) tilnærmet fri for ytre skader og defekter
>
> e) ren og fri for fremmedlegemer
>
> f) fri for indre skader og brunt fruktkjøtt. Kjernen skal være intakt
>
> g) tilnærmet fri for glassaktig fruktkjøtt
>
> h) fri for unormal fukt og misfarging grunnet temperaturskader
>
> i) fri for fremmed lukt og smak»

Fastsetting av satser – to ulike løsninger

Fruktlagrene kan søke om tilskudd for epler klasse 1 som ligger på lager ved datoene 16. og 30. november. I dagens retningslinje er satsen kr 0,70 per kg for epler som ligger på lager ved begge de to datoene. Satsene ble sist endret i 2019[11] med virkning fra og med sesongen 2020.

I jordbruksoppgjøret 2025 ble det satt av 2,5 mill. kroner som skulle benyttes til å øke tilskuddssatsene for reguleringslagring av epler klasse 1. Dette innebærer at satsene skal økes til et nivå som gir en samlet kostnadsøkning for reguleringslagringen på cirka 2,5 mill. kroner.

I høringen som ble sendt ut 31. august, presenterte Landbruksdirektoratet to alternative forslag til hvordan vi kan øke satsene. Direktoratet ba om tilbakemeldinger på de to alternativene.

I beregningene av nye satser har direktoratet tatt utgangspunkt i siste tre års gjennomsnitt (2023–2025) ved de to registreringsdatoene for alle fruktlagrene sett under ett. I tabellen under fremgår gjennomsnittlig kvantum på de to registreringsdatoene og gjennomsnittlig kostnad ved de to datoene.

Foreløpig

[11] Se Omsetningsrådets protokoll fra møte 13. desember 2019, sak 112/19.

Gjennomsnittlig kvantum epler klasse 1 på reguleringslager og gjennomsnittlig kostnad siste tre år (2023–2025). Satsen har vært kr 0,70 per kg i perioden ved begge registreringsdatoer

Registreringsdato	Gjennomsnitt siste 3 år, kg	Sats, kr per kg	Gjennomsnittlig kostnad, kr
16. november	1 797 767	0,70	1 258 437
30. november	1 147 633	0,70	803 343
Totalkostnad			2 061 780

Den gjennomsnittlige kostnaden for reguleringslagringen har vært i overkant av 2,0 mill. kroner de siste tre årene. I begge alternativene som er skissert nedenfor, har vi lagt til grunn at den samlede kostnaden til reguleringslagring skal øke fra cirka 2,0 til cirka 4,5 mill. kroner.

Alternativ 1:

I dette alternativet har vi videreført dagens ordning med lik tilskuddssats ved de to registreringsdatoene. Lik tilskuddssats ved de to datoene vil kunne begrense risikoen for tilpasninger som følge av forskjeller i tilskuddssatsene, og en slik løsning vil dermed redusere mulige utilsiktede virkninger.

I alternativ 1 har vi satt ny sats til kr 1,55 per kg ved begge de to registreringsdatoene. Vi har lagt gjennomsnittlig kvantum fra de siste tre år til grunn

Registreringsdato	Gjennomsnitt siste 3 år, kg	Sats, kr per kg	Kostnad, kr
16. november	1 797 767	1,55	2 786 539
30. november	1 147 633	1,55	1 778 831
Totalkostnad			4 565 370

Foreløpig

Med en sats på kr 1,55 per kg ved begge datoer, vil totalkostnaden bli 4 565 370 kroner når vi legger gjennomsnittlig kvantum fra de siste tre år til grunn. Dette innebærer en økning på om lag 2,5 millioner kroner sammenlignet med gjennomsnittskostnaden i perioden 2023–2025 (4 565 370 kroner - 2 061 780 kroner = 2 503 590 kroner).

Alternativ 2:

Det andre forslaget direktoratet la frem i høringsnotatet innebærer å primært øke satsen på den siste registreringsdatoen. Lagring lenger ut i sesongen innebærer økte kostnader for fruktlagrene, og en høyere sats vil kompensere noe for dette. Moderne lagringsteknologi har gjort det mulig å lagre epler betydelig lenger enn før. Tidligere ble 1. desember ansett som avslutningen for den norske sesongen. I dag kan norske epler lagres til minst mars uten vesentlig kvalitetsforringelse.

Landbruksdirektoratet foreslår i dette alternativet å indeksjustere satsen den 16. november. Satsen på kr 0,70 per kg ble fastsatt i 2019, med virkning fra og med sesongen 2020. Basert på utviklingen i konsumprisindeksen (KPI) har prisnivået økt med 27,4 prosent fra 2020 til juli 2026. En prisjustering av dagens sats gir en ny sats på kr 0,89 per kg. Vi foreslår videre å sette satsen som skal gjelde den 30. november til kr 2,58 per kg.

I alternativ 2 har vi satt en sats kr 0,89 per kg den 16. november og kr 2,58 per kg den 30. november. Vi har lagt gjennomsnittlig kvantum fra de siste tre år til grunn

Registreringsdato	Gjennomsnitt siste 3 år, kg	Sats, kr per kg	Kostnad, kr
16. november	1 797 767	0,89	1 600 013
30. november	1 147 633	2,58	2 960 893
Totalkostnad			4 560 906

Med en sats på kr 0,89 per kg den 16. november og kr 2,58 per kg den 30. november, vil totalkostnaden bli 4 560 906 kroner når vi legger gjennomsnittlig kvantum fra de siste tre år til grunn. Dette innebærer en økning på om lag 2,5 millioner kroner sammenlignet med gjennomsnittskostnaden i perioden 2023–2025 (4 560 906 kroner - 2 061 780 kroner = 2 499 126 kroner).

Oppsummert:

I høringsnotatet presenterte Landbruksdirektoratet to alternative forslag til hvordan satsene kan økes.

- Alternativ 1: Kr 1,55 per kg epler klasse 1 som ligger på lager både den 16. november og den 30. november.

- Alternativ 2: Kr 0,89 per kg for epler klasse 1 som ligger på lager 16. november og kr 2,58 per kg for epler som ligger på lager 30. november.

Landbruksdirektoratet ba om tilbakemeldinger på de to alternativene. Direktoratet ba også høringsinstansene opplyse om hvilket alternativ de mener Omsetningsrådet bør velge.

Foreløpig

Nærmere om forskriftens bestemmelser om markedsregulering av poteter

I gjeldende retningslinje punkt 4-2 står det at Landbruksdirektoratet har ansvar for å registrere potetbeholdningen per 15. oktober, 15. november, 1. januar, 1. mars og 15. april i sesongen. Det står videre at GPS skal foreta en vurdering av behovet for å iverksette avsetningstiltak for matpoteter så snart som mulig etter at resultatet av lagerbeholdningen per 15. november foreligger.

Datoene for lagerregistrering ble endret i sesongen 2024/2025 til slik de lyder i dag. Endringene bestod i å legge til en ekstra registreringsdato (15. oktober), samt at registreringsdatoen 1. november ble skjøvet til 15. november. Det var overgangen fra krone- til prosenttoll på poteter som gjorde at bransjen fikk et større behov enn tidligere for å følge kvantum, kvalitet og holdbarhet tett gjennom lagringssesongen. I forkant av påfølgende sesong (2025/2026) ga bransjen tilbakemelding om at datoene for lagerregistrering som var gjeldende frem til og med sesongen 2023/2024 ville være gunstigere med tanke på å vurdere importbehov. Bransjen mente også at det ikke lenger var behov for en registreringsdato i oktober. Direktoratets praksis ble dermed endret høsten 2025, og det ble foretatt registrering av poteter på lager 1. november 2025, 1. januar, 1. mars og 15. april 2026.

Med endring i praksis er det behov for å oppdatere informasjonen i regelverket. Endring av datoer betyr at det er registeringen av poteter på lager 1. november som vil danne grunnlag for hvorvidt det skal iverksettes regulering av matpoteter. Direktoratet mener at dette er en

mer hensiktsmessig dato med tanke på en eventuell regulering. Det ble sist regulert poteter ut av markedet i sesongen 2014/2015, og da erfarte GPS at det var viktig å komme i gang tidlig med levering av poteter til industrien da kapasiteten til å ta imot reguleringspotet gjerne er størst i tiden frem mot mars/april. Å fremskynde registreringsdatoen med to uker vil bidra til at GPS kan starte sin prosess tidligere (dvs. forhandle med industrien, søke til Omsetningsrådet m.m.).

Høringen av forskriftsforslaget

Innledning

Landbruksdirektoratet skal i det følgende gjennomgå høringsinnspillene og kort oppsummere disse. Det bemerkes at brevene med høringsinnspill er vedlegg til saken hvor de kan leses i sin helhet. Når det gjelder hvilken betydning høringsinnspillene skal ha for saken, er dette behandlet nedenfor under Landbruksdirektoratets vurderinger.

Høringsinnspillene

Det er kommet fire høringsinnspill i høringen. Disse omtales i den rekkefølge de har kommet inn til Landbruksdirektoratet.

Hardanger Fjordfrukt SA

Hardanger Fjordfrukt SA, som representerer 144 fruktprodusenter i Hardanger, støtter forslaget om å videreføre én lik sats for reguleringslagring av epler gjennom hele perioden, på 1,55 kroner per kg både 16. november og 30. november. Organisasjonen viser til Landbruksdirektoratets vurdering om at like satser reduserer risikoen for uønskede tilpasninger og utilsiktede virkninger. Styret i Hardanger Fjordfrukt SA ber derfor om at dagens praksis med samme sats i hele lagringsperioden videreføres.

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS)

Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) støtter i hovedsak de foreslåtte endringene i ny forskrift for markedsregulering av epler og matpoteter. GPS har ingen innvendinger mot å skille ut epler og matpoteter i en egen forskrift. GPS støtter forslaget om å definere klasse 1-epler i regelverket.

Når det gjelder reguleringslagring av epler, går GPS inn for alternativ 1 med to like tilskuddssatser på de to registreringsdatoene. Organisasjonen mener dagens ordning fungerer godt, og at den ikke har gitt uheldige tilpasninger. GPS påpeker at eplene som ligger på lager 30. november også har mottatt tilskudd 16. november. Disse eplene mottar derfor i praksis høyere samlet støtte enn epler som ikke lagres like lenge. Etter deres syn er det ikke behov for å forsterke denne effekten ytterligere gjennom differensierte satser.

GPS foreslår en justering av forskriftsteksten om kontroll, slik at den beskriver kontroll av rapporterte opplysninger og dokumentasjon, fremfor kontroll av kvalitet og kvantum for alle epler, noe de mener er mer praktisk og realistisk.

Videre støtter GPS de foreslåtte registreringsdatoene for poteter på lager.

Samlet sett er organisasjonen positiv til forskriftsendringene og ser fram til videre dialog med Landbruksdirektoratet om gjennomføringen av regelverket.

Foreløpig

Det heter i høringsuttalelsen:

> «Landbruksdirektoratet går gjennom en del juridiske forhold i høringsnotatet, knyttet til Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) sin rolle som markedsregulator. Vi har ingen kommentarer til de forvaltningsrettslige- og konkurranserettslige forholdene som drøftes, men tar redegjørelsene til etterretning. Rutiner knyttet til habilitet, klagebehandling, taushetsplikt og informasjonsplikt bør gjennomgås og avklares nærmere med Landbruksdirektoratet når den nye forskriften har trådt i kraft.»

Norges Bondelag

Norges Bondelag støtter behovet for å øke satsene for reguleringslagring av epler i tråd med jordbruksoppgjøret 2025. Organisasjonen er derimot kritisk til den korte høringsfristen og mener omleggingen fra retningslinjer til forskrift skjer unødvendig raskt.

Det heter i høringsuttalelsen:

> «Vi viser til vår forespørsel om utsatt høringsfrist av 17. september og deres avslag på dette. På grunn av den knappe høringsfristen har vi ikke fått satt oss tilstrekkelig inn i høringsdokumentene og forslaget om overgang fra retningslinjer til forskrift. Vi vil komme tilbake til dette i forbindelse med behandlingen av saken i Omsetningsrådet. Vi oppfatter ikke at endring av satser i prinsippet innebærer at det er nødvendig med en forhastet prosess med omgjøring av retningslinjer til forskrift. Det ble ikke forutsatt i jordbruksoppgjøret 2025. Et alternativ er å gjøre om retningslinjene til forskrift i forbindelse med den planlagte revideringen av retningslinjene for honning.»

Når det gjelder lagringstilskuddet for epler, anbefaler Norges Bondelag alternativ 2, med en lavere sats ved registrering 16. november og en høyere sats ved registrering 30. november. Begrunnelsen er at tilskuddet bør stimulere til lengre lagring og økt salg av norske epler utover vinteren, ettersom ny lagringsteknologi gjør det mulig å selge epler av høy kvalitet helt fram til påske.

Bondelaget har ingen merknader til den foreslåtte definisjonen av epler i klasse 1 og mener denne samsvarer med gjeldende praksis i næringen.

For matpoteter går Bondelaget imot forslaget om å fjerne lagertellingen 15. oktober. Organisasjonen ønsker å beholde denne registreringen i tillegg til tellingene 1. november, 1. januar, 1. mars og 15. april, fordi den gir et tidlig og nyttig grunnlag for å vurdere volumene og eventuelle behov for markedsreguleringstiltak.

Gartnerhallen SA

Gartnerhallen SA støtter forslaget om å videreføre ordningen med lik sats, kr 1,55 kroner per kg for reguleringslagring av epler både 16. november og 30. november. Gartnerhallen bemerker at eplene som ligger på lager 30. november allerede har mottatt tilskudd ved lagerregistreringen 16. november. Samlet tilskudd er derfor høyere for epler lagret 30. november sammenlignet med de som omsettes i tidsrommet mellom de to registreringsdatoene. Organisasjonen mener at en differensiering av satser potensielt kan skape et insentiv til å tilpasse seg regelverket, og utilsiktet påvirke vareflyten i markedet.

Videre støtter Gartnerhallen forslaget til en definisjon av klasse 1-epler.

Foreløpig

Gartnerhallen støtter forslaget om å endre datoene for registrering av poteter på lager fra 15. oktober, 15. november, 1. januar, 1. mars og 15. april til 1. november, 1. januar, 1. mars og 15. april. Gartnerhallen påpeker at registrering den 15. oktober vil gi svært usikre resultater og dermed et svakt grunnlag for å fatte beslutninger.

Gartnerhallen viser også til avlingsprognosen som NLR utarbeider på oppdrag fra GPS. Prognosen er klar i slutten av september og Gartnerhallen mener at denne bør kunne danne grunnlag for en tidlig vurdering av avlingssituasjonen. Det er dermed ikke behov for en ekstra registrering 15. oktober. Gartnerhallen argumenterer også for at en ekstra registreringsdato vil skape mye arbeid for markedsaktørene.

Landbruksdirektoratets oppsummering av høringen

Høringsinstansene er i hovedsak positive til Landbruksdirektoratets forslag.

GPS støtter forslaget om å samle regelverket for epler og matpoteter i egen forskrift med grunnlag i forvaltningsretten. Uten å ta stilling til spørsmålet om forskrift / ikke forskrift, er Bondelaget kritiske til prosessen. Hardanger Fjordfrukt og Gartnerhallen har ikke kommentert dette spørsmålet.

Det er bare GPS som har kommentert Landbruksdirektoratets forslag til endringer med grunnlag i konkurranseretten, hvor det sies at redegjørelsene tas til etterretning.

Både Hardanger Fjordfrukt, GPS og Gartnerhallen velger å støtte det alternativet som gir én lik sats for reguleringslagring av epler gjennom hele lagringsperioden. Norges Bondelag velger å støtte alternativet som gir to satser.

GPS, Bondelaget og Gartnerhallen støtter definisjonen av klasse 1-epler. Hardanger Fjordfrukt har ikke kommentert dette spørsmålet.

GPS foreslår en justering av forskriftsteksten om kontroll av kvantum epler som reguleres til fabrikk slik at den beskriver kontroll av rapporterte opplysninger og dokumentasjon, fremfor kontroll av kvalitet og kvantum for alle epler. Dette mener de vil være både mer praktisk og realistisk.

GPS og Gartnerhallen støtter de foreslåtte registreringsdatoene for poteter på lager. Bondelaget ber om at registreringsdatoen 15. oktober videreføres slik det står i gjeldende retningslinjer. Hardanger Fjordfrukt har ikke kommentert dette spørsmålet.

Landbruksdirektoratets vurderinger

I det følgende gir Landbruksdirektoratet sine vurderinger etter at forslaget til forskrift har vært på høring.

Landbruksdirektoratets forslag til ny forskrift om markedsregulering i grøntsektoren

Forholdet til forvaltningsloven, fastsetting i forskrifts form

Landbruksdirektoratets har gitt en grundig redegjørelse for spørsmålene knyttet til forvaltningsloven i høringsnotatet som ligger til grunn for forslaget om forskrifts form, herunder behovet for å klargjøre at det gjelder regler om inhabilitet, og taushetsplikt om konkurransesensitive opplysninger. Denne redegjørelsen er også inntatt i denne innstillingen. Det understrekes at grunnen til at disse spørsmålene reises er føringer fra Stortinget, som er opptatt av at markedsreguleringens regelverk skal være i samsvar med «dagens krav».

Foreløpig

GPS tar denne redegjørelsen til etterretning.

Bondelaget har uten å ha tatt stilling til spørsmålet om forskrifts form, uttalt seg kritisk til prosessen, som de mener fremstår som forhastet. Bondelaget vil komme tilbake til spørsmålet i Omsetningsrådets møte som behandler saken.

Landbruksdirektoratet bemerker at Omsetningsrådets medlemmer allerede i mai 2026, ble gjort oppmerksom på at Landbruksdirektoratet vurderte å fastsette endringer i retningslinjen i forskrifts form, med utarbeidelse av høringsnotat og forslag til forskrift. Direktoratet mener at saksbehandlingen har gitt berørte aktører tilstrekkelig tid til å komme med innspill i saken.

Konkurranse, konkurransenøytralitet og kontroll

Landbruksdirektoratets har gitt en grundig redegjørelse for spørsmålene knyttet til konkurranse i høringsnotatet som ligger til grunn for forskriftsforslaget. Denne redegjørelsen er også inntatt i denne innstillingen. Det understrekes at grunnen til at disse spørsmålene reises er føringer fra Stortinget, som er opptatt av at markedsreguleringen «ikke skal være konkurransevridende for noen».

Det er bare GPS som har kommentert Landbruksdirektoratets forslag til endringer når det gjelder konkurranse, hvor det sies at redegjørelsene tas til etterretning. Ellers uttaler de at rutiner knyttet til informasjonsplikt bør gjennomgås og avklares nærmere med Landbruksdirektoratet når den nye forskriften har tredd i kraft. Ingen av de øvrige høringsinstansene har kommentert dette tema.

De gjeldende retningslinjene stiller allerede både krav om konkurransenøytralitet og informasjonsplikt, se retningslinjene punkt 1 og punkt 2. Retningslinjen gjelder etter sin overskrift bare for markedsregulering av de konkrete reguleringsvarene epler, matpoteter (og honning). Bestemmelsene om konkurransenøytralitet (herunder nye regler om informasjonshåndtering) er imidlertid generelle i sin karakter og strekker seg ut over å regulere epler og poteter. Landbruksdirektoratet foreslår derfor at forskriften får den mere generelle tittelen «Forskrift om markedsregulering i grøntsektoren».

Når det gjelder reglene om informasjonsplikt er disse først og frems knyttet til markedsreguleringen av epler og poteter. Landbruksdirektoratet hadde i forskriftsutkastet som ble sendt på høring foreslått en formulering i bestemmelsen om informasjonsplikt som var lik den som står i markedsreguleringsforskriften § 6-2 ledd. Ved en nærmere vurdering har direktoratet kommet til at det er mest forsvarlig å beholde den eksisterende formuleringen om informasjonsplikt i retningslinjen. Dette begrunnes med at GPS sin rolle og ansvar skiller seg fra markedsregulatorene når det gjelder hvilke opplysninger som innhentes og dermed skal være omfattet av opplysningsplikten.

Bestemmelsen om informasjonshåndtering legger opp til at Omsetningsrådet kan pålegge GPS som utfører markedsreguleringsoppgaver å utarbeide interne retningslinjer for praktiseringen av informasjonshåndteringsreglene og informasjonsplikten – på samme måte som markedsregulatorene er pålagt å gjøre dette. Denne innstillingen inneholder forslag til vedtak som pålegger GPS som utfører markedsreguleringsoppgaver å utarbeide interne retningslinjer for praktiseringen av informasjonshåndteringsreglene og informasjonsplikten, som senere skal legges frem for rådet til orientering. Disse retningslinjene vil måtte ha likhetstrekk med de eksisterende retningslinjene som er utarbeidet av markedsregulatorene, men vil i sin utforming måtte ta hensyn til at GPS har begrensede

Foreløpig

markedsreguleringsoppgaver, og også er organisert på en annen måte en markedsregulatorene.

Det innføres også en tydeligere forskriftsfestet hjemmel for Omsetningsrådets kontroll, som foreslås delegert til Landbruksdirektoratet slik dette er gjort etter markedsreguleringsforskriften. Slik kontroll vil særlig kunne være relevant mht reglene om konkurranse. Det kan i denne forbindelse nevnes at Omsetningsrådet bestemte i møte 20. mai 2019 (sak 66/19) at Landbruksdirektoratet skulle følge opp markedsregulatorene med hensyn til oppfølging av informasjonshåndteringen, herunder kontroll, med en nærmere konkretisert bestilling og frist for tilbakemelding. Landbruksdirektoratet foretok høsten 2025 og våren 2026 kontroll av alle markedsregulatorenes oppfølging av de interne retningslinjene for informasjonshåndtering, se sak til rådet (sak 37/26). Kontrollhjemmelen vil kunne gi grunnlag for en tilsvarende kontroll av GPS sin informasjonshåndtering på et senere tidspunkt når dette blir aktuelt.

Endring av satser for reguleringslagring av epler

I jordbruksoppgjøret 2025 ble kollektivt dekt omsetningsavgift i grøntsektoren økt med 2,5 mill. kroner. Økningen er øremerket reguleringslagring av epler klasse 1, og midlene skal benyttes til å øke satsene for epler klasse 1 som ligger på lager 16. og 30. november. Satsendringen skal gjelde fra og med sesongen 2026.

I høringsnotatet foreslo Landbruksdirektoratet to ulike måter å øke satsene på. Alternativ 1 viderefører dagens ordning med lik tilskuddssats ved de to registreringsdatoene. I alternativ 2 har direktoratet foreslått å primært øke satsen den 30. november.

Hardanger Fjordfrukt SA, Grøntprodusentenes Samarbeidsråd (GPS) og Gartnerhallen SA støtter alternativ 1, altså lik sats ved begge datoer. De trekker alle frem at en differensiering av satser potensielt kan skape et insentiv til å tilpasse seg regelverket, og utilsiktet påvirke vareflyten i markedet. Gartnerhallen og GPS bemerker at eplene som ligger på lager 30. november allerede har mottatt tilskudd ved lagerregistreringen 16. november. Samlet tilskudd er derfor høyere for epler lagret 30. november sammenlignet med de som omsettes i tidsrommet mellom de to registreringsdatoene. GPS skriver i sitt høringssvar at det ikke er «behov for å forsterke denne effekten gjennom differensierte satser.»

Norges Bondelag støtter forslaget om å ha ulike satser ved de to registreringsdatoene (alternativ 2). Ny lagringsteknologi gjør det mulig å lagre og selge norske epler av god kvalitet i en betydelig lengre periode enn det som tidligere var mulig. Bondelaget skriver i sitt høringssvar at de er «opptatt av å utnytte dette markedsrommet på best mulig måte og bidra til å fremme omsetningen av norske epler. (…) Det er i stor grad de eplene som selges seint i sesongen som trenger økt sats, ikke de som selges mellom 15. november og 30. november.»

Landbruksdirektoratet deler Bondelagets vurdering av behovet for støtte til epler som skal selges i utvidet sesong. I likhet med GPS mener direktoratet imidlertid at dette i stor grad er ivaretatt all den tid eplene som ligger på lager 30. november allerede har mottatt tilskudd 16. november. Landbruksdirektoratet tilrår at Omsetningsrådet vedtar like satser, kr 1,55 per kg, for de to registreringsdatoene. I likhet med Hardanger Fjordfrukt, GPS og Gartnerhallen mener direktoratet at en høyere tilskuddssats den 30. november kan øke faren for tilpasninger til regelverket. Dette kan igjen føre til en negativ påvirkning på vareflyten.

Foreløpig

Definisjon av klasse 1 - epler

De to avsetningstiltakene for epler gjelder utelukkende epler av kvalitet klasse 1. Frem til nå har ikke regelverket definert hvilke krav som gjelder for å kunne klassifisere et eple som klasse 1. I forslaget til ny forskrift innlemmet derfor Landbruksdirektoratet en definisjon av denne kvalitetsklassen. I sine høringsinnspill støtter GPS, og Gartnerhallen og Bondelaget direktoratets forslag om å innlemme en definisjon i regelverket. De støtter også forslaget til definisjon.

Hardanger Fjordfrukt har ikke kommentert forslaget i sitt høringsinnspill. I forkant av høringen fikk imidlertid alle fruktlagrene anledning til å komme med sine synspunkter ifm. direktoratets utarbeiding av en definisjon. I den forbindelse støttet samtlige fruktlagre forslaget. Landbruksdirektoratet anbefaler at Omsetningsrådet vedtar forskriften med den foreslåtte definisjonen av klasse 1 - epler.

Datoer for registrering av poteter på lager

I høringsnotatet redegjorde direktoratet for bakgrunnen for forslaget om å endre datoer for registrering av poteter på lager. GPS og Gartnerhallen støtter direktoratets forslag om å gå tilbake til å registrere lagerbeholdninger per 1. november, 1. januar, 1. mars og 15. april. Norges Bondelag mener derimot at vi bør opprettholde registreringsdatoen 15. oktober. De skriver i sitt høringsinnspill at tellingen 15. oktober vil gi en «svært god indikasjon på volumer og gi grunnlag for tidlig vurdering av behov for tiltak.» Gartnerhallen påpeker på den annen side at en registrering av poteter på denne datoen vil gi svært usikre resultater.

I sesongen 2024/2025 registrerte aktørene poteter på lager 15. oktober, 15. november, 1. januar, 1. mars og 15. april. Så langt direktoratet kjenner til er 2024/2025-sesongen den eneste sesongen poteter har blitt registrert på lager i oktober. Dette ble gjort pga. stor usikkerhet blant aktørene etter at det ble innført prosenttoll på potet. I etterkant av denne sesongen påpekte både Gartnerhallen/Bama og Nordgrønt/Coop at registreringen den 15. oktober hadde liten verdi. Dette skyltes blant annet at en del av potetarealet ikke var høstet på dette tidspunktet. Samtidig skapte det mye ekstraarbeid for de involverte aktørene som måtte registrere poteter på lager både 15. oktober og 15. november. Året etter ønsket bransjen derfor å gå tilbake til å kun registrere lagerbeholdningen en gang i løpet av høsten. Da 15. oktober ga for usikre tall, ønsket bransjen å gå tilbake til 1. november.

Landbruksdirektoratet tilrår at rådet vedtar forskriften med registreringsdatoene 1. november, 1. januar, 1. mars og 15. april. Dette er i tråd med slik regelverket var utformet fram til og med sesongen 2023/2024.

Andre forslag til endringer

GPS foreslår en justering av forskriftsteksten § 3-2-3 om kontroll av kvantum epler som reguleres til fabrikk slik at den beskriver kontroll av rapporterte opplysninger og dokumentasjon, fremfor kontroll av kvalitet og kvantum for alle epler. De mener at dette både er mer praktisk og realistisk. Landbruksdirektoratet er enige i GPS' vurdering og foreslår at siste setning i dette punktet endres fra «GrøntProdusentenes Samarbeidsråd skal foreta kontroll av kvalitet og kvantum.» til «Grøntprodusentenes Samarbeidsråd skal foreta kontroll av disse opplysningene.»

Landbruksdirektoratet har også gjort enkelte mindre justeringer av mer språklig karakter.

Foreløpig

Landbruksdirektoratets forslag til justert retningslinje om markedsregulering av honning

Revidering av regelverket om honning vil skje på et senere tidspunkt. Når reguleringen av epler og matpoteter er tatt ut i en egen forskrift, må gjeldende retningslinje endres, slik at denne bare regulerer honning. Direktoratet ber derfor rådet samtidig vedta disse reviderte retningslinjene om markedsregulering av honning. Det er foreløpig ikke gjort noen endringer i retningslinjen for honning annet enn av redaksjonell karakter.

Forslaget til revidert retningslinje ligger i forslag til vedtak punkt 4.

Foreløpig